

Perspectiefnota 2008

GEMEENTE

Nijmegen

augustus 2007

Perspectiefnota 2008

30 augustus 2007

Inhoud

Inleiding	1
Voorstel	5
1 <u>Thema's</u>	7
1.1 Jeugd	7
1.2 Wmo	8
1.3 Duurzaamheid	9
1.4 Slotsom	10
2 <u>Bestuursprogramma 2008</u>	11
2.1 Openbare Orde & Veiligheid, Burger & Bestuur, Communicatie & Representatie..	11
2.2 Ruimte & Bouwen, Sport, Werk & Inkomen	14
2.3 Wijken, Openbare ruimte, Spelen, Maatschappelijke opvang.....	19
2.4 Zorg & Welzijn, Integratie & Emancipatie	22
2.5 Economie, Onderwijs, Cultuur, Personeel & Organisatie	26
2.6 Financiën, Wonen, Facilitaire diensten	29
2.7 Mobiliteit, Milieu, Groen & Recreatie, KAN.....	33
3 <u>Financieel overzicht 2008–2011</u>	37
3.1 Financieel beeld.....	37
3.2 Grondslagen begroting	44
3.3 Investerings	46
3.4 Ontwikkeling reserves	52
<u>Bijlagen</u>	55
Bijlage 1: Overzicht financiële maatregelen.....	57
Bijlage 2: Overzicht per programma	61
Bijlage 3: Risicomanagement en weerstandsvermogen.....	67
Bijlage 4: Themaoverzicht per productgroep	71

Inleiding

In de Perspectiefnota maken we ieder jaar de beleidsmatige en financiële afwegingen voor de nieuwe Stadsbegroting. Dit jaar stelden we eind mei de Perspectiefnota 2008 vast, toen nog onduidelijk was wat het beleid van het nieuwe Kabinet voor de gemeenten zou betekenen. Twee weken later sloot het Kabinet met de VNG een nieuw bestuursakkoord en kwamen

de eerste berichten over de inhoud van het nieuwe beleidsprogramma.

Wij verwachtten daarvan zoveel veranderingen in het financiële meerjarenbeeld, dat wij, in goed overleg, besloten na de vakantie een bijgestelde versie van de Perspectiefnota 2008 aan uw Raad aan te bieden. Die bijgestelde versie ligt nu voor u.

Bruggen bouwen

Bij onze jaarlijkse afwegingen rondom de begroting, kijken we vanzelfsprekend naar de actualiteit, in en buiten de stad. Wat is ons beeld? Een belangrijk referentiekader hierbij is het coalitieakkoord. Hierin staan immers onze missie en de belangrijkste ambities tot 2010. De kern van de missie uit het coalitieakkoord "Samen sterk - Bruggen bouwen aan de Waal" was, én is: één Nijmegen, een ongedeelde stad. Waar mensen elkaars taal spreken. Waar in we solidair zijn en waarin we ons niet neerleggen bij scheidslijnen in de stad. Iedereen telt mee en iedereen doet mee. We zijn sociaal, betrokken en realistisch. Alleen zo blijven we die ene, ongedeelde stad.

In het coalitieakkoord zijn onze ambities uitgeschreven naar acht thema's rond de stad Nijmegen. Ongedeeld, Werkend, Solidair, Bruisend, Veilig, Vernieuwend, Bestuurlijk en Betaalbaar.

In deze inleiding schetsen we op hoofdlijnen onze beleidsmatige en financiële afwegingen aan de hand van deze thema's. Waar staan we? En wat moeten we aanscherpen gezien lokale en landelijke ontwikkelingen?

We hebben door een combinatie van extra rijksmiddelen, interne bezuinigingen en budgetverschuivingen een vrije ruimte weten te creëren van, afhankelijk van het begrotingsjaar, € 2 à 5 miljoen. Samen met uw Raad willen we graag de afweging maken over hoe we deze financiële middelen gaan besteden. In voorliggende Perspectiefnota doen we ons voorstel hierover. Voordat we in het Bestuursprogramma per portefeuille de budgetwijzigingen en nieuwe beleidswensen aan u

voorleggen, volgt hieronder dus eerst onze algemene visie.

Ongedeeld Nijmegen

In het coalitieakkoord hebben we zwaar ingezet op een ongedeelde stad. Financieel gezien hebben we vooral gekozen voor een goede woon- en leefomgeving in *alle* wijken van Nijmegen. En voor het ondersteunen van de sociale cohesie in de wijken. Ook de onderwijshuisvesting heeft een forse financiële impuls gekregen. We constateren dat we met deze middelen uit het coalitieakkoord voldoende ruimte in de begroting hebben om onze ambities op deze beleids-terreinen te realiseren.

Met inzet van GSO-gelden en Vogelaargelden investeren we de komende periode fors in de leefbaarheid van de wijken.

En in deze Perspectiefnota willen we meer middelen inzetten voor onze ambities voor het jeugdbeleid. "De jeugd heeft de toekomst" schreven we in het coalitieakkoord en we investeren dan ook veel in de jeugd. Maar toch zien we dat we nog meer moeten doen. Zowel op heel jonge leeftijd, tijdens de schoolperiode, als voor jongeren bij de invulling van hun vrije tijd. We zetten op meerdere plekken in de begroting extra middelen in voor versterking van ons jeugdbeleid.

Werkend Nijmegen

Het gaat goed met werkend Nijmegen. Meer mensen zijn aan het werk zodat we minder uitkeringen hoeven te verstrekken. De financiële ruimte die hierdoor ontstaat, gebruiken we om de economische structuur van Nijmegen te versterken. Het parkeerbedrijf ontzien we enigszins door een bestaande bezuiniging voor de komende twee

jaar fors te verminderen. Het ondernemersfonds blijft in stand.

De groeiende economie biedt nieuwe kansen voor werkgelegenheid. Innovatie en acquisitie zijn belangrijke speerpunten. In 2010 en 2011 houden we rekening met extra investeringen in mobiliteit, aan beide zijden van de Waal.

Solidair Nijmegen

We willen solidair zijn met de zwakkeren in de samenleving. We willen iedereen mee laten doen aan de samenleving en sociaal en maatschappelijk isolement voorkomen. We werken voortvarend aan onze doelstellingen uit het coalitieakkoord zoals een fatsoenlijk minimabeleid, een brede invulling van de WMO, een goede schuldhulpverlening en het creëren van participatiebanen. Financieel kunnen we inleveren op ons WVG-budget daar er minder wordt gedeclareerd dan verwacht. De schuldhulpverlening vraagt extra aandacht wat we mogelijk maken door de vrij komende capaciteit te gebruiken die is ontstaan door een lager uitkeringsbestand. Zorg voor jongeren krijgt ook binnen solidair Nijmegen meer financiële ondersteuning.

Bruisend Nijmegen

"We willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen deelnemen en genieten van wat Nijmegen te bieden heeft" schreven we in het coalitieakkoord. Nijmegen is een bruisende stad met veel cultuur en een aantal grote evenementen. Dit moet zo in stand blijven. We zien dat het moeilijk is om binnen de cultuursector afgesproken bezuinigingen te realiseren. In deze Perspectiefnota maken we dan ook middelen vrij om terug te nemen op deze bezuinigingen. Het effect hiervan willen we terugzien in de programmering. In de wijken willen we met GSO-gelden meer culturele activiteiten mogelijk maken.

Tegenover de fors lagere bezuinigingsopdracht staat wel dat we volgend jaar de subsidies niet indexerend. Als stad versterken we onze externe oriëntatie.

Veilig Nijmegen

Door landelijke maatregelen zijn we genoodzaakt aanzienlijk extra middelen in te zetten voor het programma Veiligheid. In 2008 gaat het om een bedrag van € 2,3 miljoen om de financiële consequenties van de afschaffing van het functioneel

leeftijdsontslag voor de Nijmeegse brandweer en de invoering van het nieuwe arbeidstijdenbesluit op te vangen. Daarnaast speelt nog dat de extra middelen voor veiligheidsbeleid vanuit het Rijk niet structureel worden doorgezet. We hebben onze interne budgetten hierdoor moeten aanpassen en een aantal efficiëncymaatregelen genomen.

Vernieuwend Nijmegen

Nijmegen is voortdurend in ontwikkeling. Onze ambitie is dat mensen woningen krijgen die ze willen, bedrijven goed gehuust zijn, kinderen in eigentijdse schoolgebouwen les krijgen en er voldoende sport- en cultuurvoorzieningen zijn. We streven naar kwalitatief hoogwaardige vernieuwing. Met daarbij een gezond leefklimaat en een gezonde lucht. Zoals in het coalitieakkoord staat, financieren we de vernieuwing waar mogelijk uit de projecten zelf. De huidige stand van de ABR (reserve) biedt de mogelijkheid om jaarlijks € 1,5 miljoen bij te dragen aan de planexploitatie Waalsprong. Dit stellen we in deze Perspectiefnota dan ook aan uw Raad voor.

De diverse bouwprojecten leiden tot een uitbreiding van ons areaal. Een financiële consequentie daar van is dat het onderhoudsbudget voor de openbare ruimte stijgt.

Gezond Nijmegen

Nijmegen, "city of health". Nijmegen vestigt dit jaar extra aandacht op gezondheid door het organiseren van bijzondere activiteiten op het gebied van kennis, sport, innovatie en bewust leven. Gezondheid staat volop in de belangstelling en onze ambities op dit gebied willen we dan ook duidelijk naar voren brengen. En gezond Nijmegen als nieuw thema benoemen.

Een gezond en schoon leefklimaat is speerpunt van beleid. We verbeteren de kwaliteit van de groenzones in en om de stad, breiden deze ook uit. En met toegankelijke verbindingroutes tussen stad en natuur maken we het zo aantrekkelijk mogelijk voor mensen om naar buiten te gaan. En om zo meer te bewegen, want dat is belangrijk. Ons sportbeleid is erop gericht om zo veel mogelijk mensen mee te laten doen. Via de scholen willen we ook de jeugd het plezier in sporten laten ontdekken. Onze sportaccommodaties verbeteren we aanzienlijk.

De Health Valley richt zich niet zo zeer op de burger maar op de kennisinstellingen,

instellingen gezondheidszorg en bedrijfsleven in de regio Nijmegen. We blijven dit concept actief ondersteunen.

Om al deze ambities te realiseren hebben we in het coalitieakkoord veel middelen vrijgemaakt voor de gezonde stad. We doen dus al veel. Ons klimaatbeleid echter willen we nog een extra impuls geven. Klimaatbeleid wordt steeds belangrijker gevonden en we willen dit in deze Perspectiefnota onderstrepen en dus meer inzet op mogelijk maken. Als gemeente willen we ook het goede voorbeeld geven. Daarom maken we ruimte voor duurzame inkoop.

Vanuit de BOS-subsidie (buurt, onderwijs, sport) wilden we bijdragen aan de vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs op school. De BOS-regeling loopt af maar er komt een nieuwe regeling om sporten in en buiten school te stimuleren. Wij willen vooral de inzet van combinatiefuncties mogelijk maken: Duale leerkrachten die inzet op school combineren met naschoolse en verenigingsactiviteiten. Dus maken we daar in de komende jaren extra middelen voor vrij.

Bestuurlijk Nijmegen

We werken primair voor de burgers van Nijmegen. Daarbij past een moderne dienstverlening. Onze ambitie is om een Klantcontactcentrum te realiseren. In dit klantcontactcentrum voegen we bestaande lokketen samen en werken we zoveel mogelijk uniform en volgens afgesproken normen. Daarnaast werken wij ook aan het invoeren van de omgevingsvergunning.

Om deze betere dienstverlening financieel mogelijk te maken, passen we onze interne budgetten op een aantal punten aan. We willen een toegankelijk bestuur zijn en gaan daarom door met de live uitzending van de politieke avonden via internet.

Betaalbaar Nijmegen

Vanzelfsprekend houden we ons aan de financiële spelregels uit het coalitieakkoord. En presenteren wij in deze Perspectiefnota een sluitende meerjarenbegroting. De kwaliteit van de begroting en het achterliggende financiële proces heeft continu onze aandacht. Dit leidt tot een aantal correctieposten die we aan uw Raad in deze nota zorgvuldig toelichten. We houden Nijmegen voor de burger en

voor het bedrijfsleven zo betaalbaar mogelijk. Om dit ook concreet te maken, passen we niet de maximale indexering van de OZB-tarieven toe en volgen we bij de afvalstoffenheffing niet de versnelde afbouw van de OZB-compensatie in de Gemeentefondsuitkering.

Bestuursakkoord Rijk-VNG

In juni van dit jaar hebben Rijk en gemeenten overeenstemming bereikt over een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke problemen en dit is vastgelegd in een bestuursakkoord. Belangrijke prioriteiten in het bestuursakkoord zijn: een betere dienstverlening van de overheid, meer aandacht en ondersteuning voor jeugd en gezin, het verminderen van criminaliteit en overlast, meer mensen aan het werk, armoedebestrijding, een integrale aanpak van wijken die achterblijven en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten.

De prioriteiten uit het bestuursakkoord staan, zoals hierboven geschetst, ook hoog op onze agenda voor de komende jaren. Het realiseren van het hoge ambitieniveau vraagt inzet, samenwerking en financiële middelen. Inzet en samenwerking: wij staan er voor. Over het extra geld dat het Rijk beschikbaar wil stellen is nog veel onduidelijk, bijvoorbeeld over de gelden voor de aandachtswijken. Wij roepen de regering dan ook op om zo snel mogelijk duidelijk te maken hoe de extra middelen uit het regeerakkoord specifiek worden ingezet.

Conclusie

In deze Perspectiefnota hebben we een grote serie maatregelen opgenomen. De uitvoering van het coalitieakkoord realiseren we en versterken we op onderdelen. Tegelijkertijd kunnen we een sluitend financieel beeld, voor de hele meerjarenperiode presenteren.

Dat gaat niet zonder pijn. Ruimte voor vernieuwing moet voor een deel gevonden worden door oud beleid in te ruilen voor nieuw. Dat hebben we in deze nota gedaan.

Dat sluitende beeld betekent ook niet dat we zonder zorgen verder gaan: er dienen zich steeds weer nieuwe risico's aan, die maken dat uw Raad iedere keer weer nieuwe afwegingen moet maken.

Leeswijzer

In Hoofdstuk 1 “Thema’s” doen wij een poging de door uw Raad gevraagde verbinding tussen thema’s en programmabegroting vorm te geven. Dit hoofdstuk is vrijwel niet gewijzigd na mei 2007.

In hoofdstuk 2 “Bestuursprogramma 2008” geven we per portefeuille aan hoe we de belangrijkste prioriteiten concreet

willen vertalen in de Stadsbegroting 2008-2011.

Hoofdstuk 3 “Financieel overzicht 2008-2011” bevat een overzicht van de financiële effecten van onze plannen, van de beschikbare middelen en van onze voorstellen om te komen tot een sluitend financieel beeld voor de komende meerjarenperiode.

Voorstel

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
12 september 2007 / 139/2007

Onderwerp
Perspectiefnota 2008

Programma / Programmanummer
Middelen / 9610

Portefeuillehouder
P. Lucassen

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
30 augustus 2007

Samenvatting

Voorstel om te besluiten

Wij stellen u voor om

- 1 in te stemmen met de beleidsvoornemens in deze Perspectiefnota voor de opbouw van de Stadsbegroting 2008-2011
- 2 in te stemmen met het geschetste financiële perspectief als uitgangspunt voor de Stadsbegroting
- 3 in te stemmen met de aanpak en invulling van het investeringsplan 2007-2011 als basis voor de Stadsbegroting 2008-2011
- 4 het gewijzigde investeringsplan 2007 vast te stellen
- 5 in te stemmen met het voorgestelde nieuwe beleid voor de Stadsbegroting 2008-2011
- 6 in te stemmen met de voorgestelde aanvullende bezuinigingen voor de Stadsbegroting 2008-2011
- 7 in te stemmen met de taakafstotingsvoorstellen
- 8 de grondslagen voor de Stadsbegroting 2008-2011 vast te stellen

1 Thema's

Op 25 april besloot uw Raad een experiment te starten, voor een themagerichte benadering aan de hand van de thema's Jeugd, Wmo en Duurzaamheid. Daarbij vroeg u ons College bij de Perspectiefnota een voorstel te doen over de sortering van productgroepen naar thema's.

In onze reactie op het initiatiefvoorstel gaven wij al aan deze opdracht graag ruim op te willen vatten. We denken dat het belangrijk is per thema óók duidelijk te maken welke verbindingen met de programma's zijn te leggen.

Dus niet alleen welke productgroepen of delen van productgroepen bijdragen aan de thema's maar ook hoe dat op programmaniveau vorm krijgt.

Per thema willen we aangeven welke programma's een belangrijke bijdrage leveren en in welke productgroepen die bijdrage per programma vorm krijgt.

Dat laatste doen we in bijlage 4, die een lijst bevat van alle productgroepen, waarbij we scoren of deze bijdragen aan de drie

thema's, zoals in het initiatiefvoorstel is voorgesteld.

Dat eerste - welke programma's een belangrijke bijdrage leveren aan de thema's - proberen we in de onderstaande paragrafen zichtbaar te maken. Een waarschuwing vooraf is op zijn plaats: tussen het initiatiefvoorstel en deze Perspectiefnota was slechts een beperkte tijd beschikbaar om een eerste invulling te geven aan deze themabepaling. Wat we hier presenteren is niet meer dan een beperkte bijdrage aan het inhoudelijk debat in uw Raad over de thema's. Eerder gaven wij al aan dat het ons belangrijk lijkt dat u in dat debat om te beginnen de drie gekozen thema's verder invult en wellicht ook begrenst. Daarna kan de vraag aan de orde komen of de thema's voldoende tot hun recht komen in de aangegeven programma's en welke beleidswijzigingen uw Raad daaraan zou willen verbinden. De uitkomsten kunnen wij gebruiken om de Stadsbegroting verder voor te bereiden.

1.1 Jeugd

Het thema Jeugd is van de drie thema's waarschijnlijk het meest herkenbaar. Toch vinden we slechts in een beperkt aantal programma's in de hoofddoelstellingen expliciete aandacht voor jeugd. Het programma Jeugd en het programma Onderwijs gaan - vanzelfsprekend - helemaal of vrijwel helemaal over jeugd. Daarnaast vinden we in de programma's Sport, Wijken, Maatschappelijke opvang en Zorg & Welzijn jeugd herkenbaar terug in de hoofddoelstellingen.

Het programma Jeugd focust op enerzijds een dekkende zorgstructuur voor alle kinderen van jongeren van 0-23 jaar (Kijk op Kleintjes, School en Hulp) en anderzijds samen met het programma Onderwijs op de 5-15% risico- en probleemjeugd. Opvoedingsondersteuning is hiervan een belangrijk onderdeel. Bovendien is de basisvoorziening peuterspeelzaalwerk ondergebracht binnen het programma Jeugd. Binnen het programma Onderwijs wordt een aanbod ten behoeve van risicokinderen in het onderwijs gefaciliteerd door middel van onderwijsachterstandenbeleid en open wijk scholen. Ook de bestrijding van voortijdig schoolverlaten richt zich op risi-

cojongeren. In de genoemde overige programma's vinden we vooral het vrijetijdsaanbod voor alle kinderen en jongeren. Bij Sport krijgen jongeren met overgewicht bijzondere aandacht in de hoofddoelstelling, bij de indicatoren meten we de sportdeelname van 12- tot 17-jarigen. In de activiteiten zetten we in op de doelgroep 4-19 jaar in een aantal wijken, op de kwaliteit van het bewegingsonderwijs, naschoolse activiteiten en sportbuurtwerk. Sportstimulering voor allochtone jongeren krijgt een extra accent.

In het programma Wijken worden jongeren als specifieke doelgroep voor wijkposten benoemd in de hoofddoelstelling. Speelplekken en speeltuinen zijn vanzelfsprekend expliciet gericht op jeugd, wat zowel in de hoofddoelen als in de activiteiten tot uitdrukking komt. Bij de wijkaccommodaties komen jongeren als gebruikers in de activiteitenbeschrijving in beeld. Verder wordt in de activiteiten gesproken over de inzet van schoolspeelpleinen en over recreatieve sportvoorzieningen, waarbij jeugd de belangrijkste doelgroep is. Het programma Maatschappelijke opvang benoemt in de hoofddoelen jeugd niet

expliciet als doelgroep, terwijl in de omschrijving en de recente ontwikkelingen wel verbanden worden gelegd met risicojeugd, verslaving, maatschappelijke uitval, zwerfjongeren en huiselijk geweld. Ook in de activiteiten vinden we aandacht voor jongeren binnen de verschillende risicogroepen.

In het programma Zorg & Welzijn, tenslotte, komt de jeugd in de hoofddoelstellingen in beeld bij het bevorderen van gezonde leefstijlen en bij de jeugdgezondheidszorg. In de activiteiten komt de budgetsubsidie van Tandem aan de orde en daarmee impliciet ook het jongerenwerk.

In enkele programma's komt jeugd in de activiteiten herkenbaar aan bod, zonder dat dat in de hoofddoelstelling zichtbaar wordt. In het programma Communicatie & Representatie staat het streven om jongeren aan het woord te laten bij de activiteiten. Het programma Werk & Inkomen noemt experimenten met school- sport- en educatiefondsen voor jeugdigen bij de activiteiten. In het programma Integratie & Emancipatie wordt in de activiteiten aandacht besteed aan zwarte scholen, segregatie, schooluitval en Antilliaanse jongeren. En in het programma Cultuur wordt het bevorderen van de deelname van jongeren aan kunst en cultuur zichtbaar in de activiteitenbeschrijving. In het programma Werk en Inkomen worden inkomensondersteunende maatregelen getroffen ten behoeve van kinderen die in gezinnen met

een laag inkomen opgroeien. Milieu-educatie op scholen komt in het programma Milieu in beeld in de indicatoren en in de activiteitenbeschrijving.

Als bijdrage aan de discussie hebben we ook geprobeerd een aantal verwonderpunten te benoemen: onderwerpen waarvan verwacht zou kunnen worden dat ze expliciet een plek op programmaniveau verdienen.

In het programma Veiligheid zouden jeugdige risicogroepen en jeugdige veelplegers in de hoofddoelen niet misstaan, terwijl bij de activiteiten Boognetwerken en Focusgroepen bijvoorbeeld een plek verdienen. Het betrekken van jeugd en van scholen bij de inrichting van de stad en specifieke ruimtelijke behoeften van jeugdigen zouden in het programma Ruimte & Bouwen op programmaniveau een plek kunnen krijgen. Het realiseren van het jongerenloket is een belangrijk doel dat op programmaniveau zichtbaar zou mogen worden. In het programma Wijken is het betrekken van jeugd bij de aanpak in de wijken een mogelijk onderdeel in de hoofddoelen. Bij Maatschappelijke Opvang zou specifieke jeugdpreventie een plek kunnen krijgen en bij Zorg & Welzijn zou aandacht voor jeugdige vrijwilligers niet misstaan op programmaniveau. En in het programma Groen & Recreatie verdient openlucht-recreatie voor jeugdigen misschien ook wel een plaats op programmaniveau.

1.2 Wmo

Het thema Wmo is een zeer actueel thema. De Wmo bundelt de sociale wetten die gemeenten uitvoeren en geeft een doel mee: zorgen dat burgers zelfredzaam zijn en meedoen in de samenleving. Het gaat dus grotendeels om bestaande gemeentelijke taken. Participatie, iedereen doet mee, is daarnaast al jaren een belangrijk doel dat wij nastreven.

Ons College heeft onlangs het beleidsplan Wmo voor de prestatievelden 1 tot en met 5 en burgerparticipatie aan uw Raad aangeboden. In dit beleidsplan zijn we ook per prestatieveld uitgebreid ingegaan op de relatie met de programma's. Deze prestatievelden zijn vrijwel allemaal bestaande gemeentelijke taken die deel uitmaken van

de programma's Zorg & Welzijn (prestatieveld 1 gedeeltelijk, 3, 4 en 5), Jeugd (prestatieveld 2) en Wijken (prestatieveld 1 gedeeltelijk). Daarnaast zijn er raakvlakken met het programma Werk & Inkomen, doordat het Loket Zorg en Inkomen in prestatieveld 3 een groot aantal taken op het gebied van informatie, advies en cliëntondersteuning uitvoert.

Verder zien we ook dat de programma's Sport, Cultuur en Mobiliteit een indirecte bijdrage leveren aan het doel van de Wmo. De activiteiten in deze programma's bevorderen de zelfredzaamheid en participatie van burgers, bijvoorbeeld de openwijk-scholen. Binnen de programma's Wonen en Inrichting Openbare ruimte zien we ook

mogelijkheden om te kunnen bijdragen aan sociale samenhang en participatie en zelfredzaamheid van burgers.

Een aantal programma's heeft direct als doel het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang, wat direct aansluit bij prestatieveld 1. Het gaat hier om Zorg & Welzijn (samenlevingsopbouw), Wijken (participatie bewonersbudgetten, wijkbladen, wijkaccommodaties) en Integratie & Emancipatie (ontmoeting). Daarnaast dragen vele andere programma's bij aan dit prestatieveld leefbaarheid en sociale samenhang, zoals Veiligheid, maar ook programma's als Sport en Wijken, die ontmoeting, gezamenlijke activiteiten van burgers en vrijwilligerswerk bevorderen; Werk & Inkomen door inzet van reïntegratie en activeringsinstrumenten en Ruimte & Bouwen bij het toegankelijk maken van woningen en de woonomgeving.

We richten ons nu vooral bij Zorg & Welzijn op samenlevingsopbouw, bij Wijken op de onderdelen participatie, bewonersactiviteiten en wijkaccommodaties en bij Integratie & Emancipatie op ontmoeting. Bij de andere programma's is bevordering van de sociale samenhang een neveneffect. Het doel van Sport is bevordering van de sportdeelname en van Veiligheid bevordering van het gevoel van veiligheid. Het algemene gedeelte van het jeugdbeleid, ontwikkelingsgericht jeugdbeleid, speelt ook een grote rol bij prestatieveld 2, het preventief werken. We gaan in dit prestatieveld dan ook aandacht besteden aan algemeen jeugdbeleid door jeugdparticipatie, vrijwillig jeugdwerk, ambulante jongerenwerk, peuterspeelzaalwerk en ondersteuning van kinderopvang. Daarnaast kent dit terrein vele raakvlakken met andere programma's, zoals Onderwijs, Veiligheid, Zorg & Welzijn.

1.3 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een breed begrip. Alle ontwikkelingen op technisch, economisch, ecologisch of sociaal vlak kunnen daaronder worden geschaard die bijdragen aan een efficiënte en zuinige omgang met de aarde, voor zowel de huidige als de toekomstige generaties. Het begrip duurzaamheid verdient zeker een duidelijke invulling en begrenzing, om het als sturend thema te kunnen gebruiken. Wij hebben ons vooral gericht op de fysieke aspecten van duurzaamheid.

Het programma Milieu is natuurlijk bij uitstek de plek in de programmabegroting, waar duurzaamheid als beleidsuitgangspunt invulling krijgt. En hoewel het woord 'duurzaam' niet expliciet in de hoofddoelstellingen voorkomt, is het hele programma er wel van doordrongen.

In het programma Ruimte & Bouwen is een duurzame inrichting en vormgeving van de openbare ruimte onderdeel van de hoofddoelstellingen. De dijkeruglegging komt als een belangrijke duurzame ingreep in de activiteitenbeschrijvingen in beeld.

Het programma Openbare ruimte benoemt het streven naar een schone openbare ruimte in de hoofddoelstelling. Ook de activiteiten in dat programma, als afvalinzameling, reinigen van de openbare ruim-

te, het reconstrueren van wegen en het onderhouden van openbaar groen, hebben een sterke relatie met duurzaamheid. Ook het programma Mobiliteit kent in hoofddoelen en activiteiten een sterke verbinding met duurzaamheid, zonder dat het begrip overigens expliciet genoemd wordt. Leefbaarheid en veiligheid vormen naast bereikbaarheid belangrijke pijlers in het programma en dat zijn begrippen die ook in duurzaamheid een rol spelen. Voor het programma Groen & Recreatie geldt eigenlijk hetzelfde: zonder dat het begrip duurzaamheid wordt genoemd, zijn doelstellingen en activiteiten wel sterk gericht op duurzaamheid: zoals toegankelijk groen, waarin natuur en recreatie samen gaan, en integraal waterbeheer.

Meer expliciete aandacht voor duurzaamheid is op programmaniveau denkbaar in het programma Bouwen & Ruimte. Eisen van duurzaam bouwen, duurzaam ruimtegebruik, energiebesparing, watermanagement en klimaatverandering zouden daar nadrukkelijker als uitgangspunten opgenomen kunnen worden. Datzelfde geldt voor het programma Grondbeleid, waar duurzame vastgoedontwikkeling en duurzame samenwerkingsovereenkomsten

wellicht een plek op programmaniveau verdienen.
Ook in het programma Economie zijn op programmaniveau verbindingen met het begrip duurzaamheid te leggen, bijvoorbeeld bij innovatie van bedrijven, het opknappen van bedrijventerreinen en het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid.

In de programma's Jeugd en Onderwijs kunnen klimaat- en duurzaamheidsvraagstukken expliciet in beeld komen. Duurzame inkoop zou in de hoofddoelen van Middelen of Facilitaire diensten een plek kunnen krijgen, net als de duurzame exploitatie van gebouwen.

1.4 Slotsom

We hebben geprobeerd een globaal beeld te schetsen van de plek van de thema's in de doelstellingen van de begrotingsprogramma's. Daarbij hebben we geformuleerd waar dat uitdrukkelijker zou kunnen. Dat hebben we gedaan om de discussie in uw Raad te stimuleren. Het is dus niet zo dat ons College daar al voor gekozen heeft of zou willen kiezen.

Dat vraagt een inhoudelijk debat, dat in de eerste plaats door uw Raad gevoerd moet worden.

Daarin komt ook de vraag aan bod welke doelen dan zouden moeten wijken, vanuit het uitgangspunt dat het geen zin heeft het aantal hoofddoelstellingen per programma te laten toenemen.

2 Bestuursprogramma 2008

We presenteren in dit hoofdstuk per portefeuille de belangrijkste prioriteiten en veranderingen in de programma's.

Elke portefeuilleparagraaf sluiten we af met een overzicht van de financiële maatregelen die wij voorstellen.

Die maatregelen hebben wij onderverdeeld in zeven categorieën: onvermijdelijke uitzettingen, budgetverschuivingen, begrotingscorrecties en -aanpassingen, taakafstoting, bezuinigingsverliezen, aanvullende bezuinigingen en nieuw beleid. In hoofdstuk 3 gebruiken we diezelfde categorieën bij het opbouwen van het financiële beeld.

In de overzichten hieronder laten we het effect zien op het saldo van de programma's. Een positief bedrag betekent dat er een hogere bijdrage vanuit de algemene middelen nodig is. Dat komt door hogere lasten of door lagere baten.

Een negatief bedrag betekent een lagere bijdrage vanuit de algemene middelen, door verlaging van de lasten of verhoging van de baten op het programma.

In dat financiële overzicht nemen we ook de investeringen op uit het investeringsplan, dat in paragraaf 3.3 in zijn geheel wordt gepresenteerd.

2.1 Openbare Orde & Veiligheid, Burger & Bestuur, Communicatie & Representatie

portefeuillehouder: burgemeester Th. de Graaf

2.1.1 Beleid 2008

Programma Burger & Bestuur

Dienstverlening vormt in het programma Burger & Bestuur de komende periode een belangrijk speerpunt. Niet alleen willen we de dienstverlening voor de burger op niveau houden, maar ook willen we in toenemende mate elektronische dienstverlening bieden.

Voor de ontwikkeling van het Nijmegen Klantcontactcentrum (NKCC) zetten we een astructureel bedrag in van € 1,3 miljoen verdeeld over de jaren 2008 tot en met 2011. Met de inrichting van het NKCC sluiten we aan op de notitie VNG van de commissie Jorritsma uit 2005 en op het eigen beleid met betrekking tot publieke dienstverlening, dat we vastgelegd hebben in de notitie "de dienstverlenende stad" uit juli 2006. We leggen verbindingen met het project omgevingsvergunning. Het streven is bestaande loketten samen te voegen, waar dat ook uit het oogpunt van de klant tot verbeterde dienstverlening leidt.

We zenden de besluitronde van de Politieke avond nu al enige tijd live uit. Dit niveau willen we handhaven. Daarnaast willen we bij belangrijke onderwerpen de mogelijkheid hebben om ook de kamerronde live

uit te zenden. Daarvoor trekken we structureel € 37 mille extra uit. Uw Raad heeft het afgelopen jaar stil gestaan bij de positie van de Rekenkamer. De voorkeur gaat uit naar een onafhankelijke Rekenkamer. We maken hiervoor structureel ruimte vrij in de begroting van € 25.000.

De taakafstoting vullen we in door een halve fte projectleider integriteit te schrappen. Hiermee brengen we onze ambities niet omlaag, want we blijven de aandacht voor integriteitsbeleid voortzetten. Er resteert dan een halve fte projectleider integriteit, wat voldoende is om de ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.

Op basis van de verhoogde veiligheids-eisen moeten we in 2009 onze stemmachines vervangen. Wij gaan er van uit dat het ministerie van Binnenlandse zaken hiervoor komt met een compensatievergoeding.

Programma Veiligheid

In toenemende mate legt de regering de regie voor veiligheidstaken bij de gemeente: coffeeshops, fietsendiefstal, alcoholmisbruik zijn onderwerpen, waarvoor gemeenten een grotere verantwoordelijkheid

krijgen. De beschikbare middelen stijgen niet mee: de hogere bijdrage voor dit beleidsterrein in het Gemeentefonds weegt niet op tegen het niet structureel maken van de eerdere toevoeging voor openbare orde en veiligheid.

De aanpak van veiligheidsproblemen op wijkniveau houdt onze bijzondere aandacht. Ons beleid voor de wijkaanpak zetten we voort. Dat past bij het beleidsprogramma van het Kabinet om overlast te bestrijden door de extra inzet van wijkagenten. Of dat tot capaciteitsuitbreiding bij de politie in onze regio leidt, is overigens nog niet bekend.

De GHOR blijft in vergelijking met andere veiligheidsregio's met een vergelijkbaar takenpakket achter in formatie. Hierdoor is de GHOR continu vatbaar voor zowel bestuurlijke als openbare kritiek, zoals bleek tijdens de evaluatie van de Vierdaagse 2006. Daarom komt de GHOR met een voorstel om de formatie te versterken. Deze versterking zal de gemeente Nijmegen jaarlijks € 77.000 extra kosten. De start van het multidisciplinaire veiligheidsbureau in projectvorm is uitgesteld tot 1 januari 2007. Om deze reden stelt het Regionaal Veiligheidscollege voor om de pilotfase met één jaar te verlengen. De verlenging van de pilot kost de gemeente Nijmegen € 20.000.

Om de wet Bibob goed uit te kunnen voeren, gaan we de Bibob-formulieren centraal beoordelen. Daarvoor zetten we structureel € 35.000 extra in voor dit programma.

De afschaffing van het functioneel leeftijdsontslag (FLO) en het overgangsrecht brengen voor de Nijmeegse brandweer extra lasten met zich mee. Het gaat om een bedrag van € 1.8 miljoen in 2008, aflopend naar € 776 mille in 2011. De invoering van het nieuwe arbeidstijdenbesluit, gebaseerd op Europese wetgeving, eist dat we 48-uursroosters gaan invoeren. Hierbij houden wij rekening met een tegevaller van € 490.000.

Vorig jaar hebben we de kosten voor het toezicht MFC al uit het Programma Veiligheid betaald. In overeenstemming met de wens van uw Raad willen we deze kosten vanaf nu definitief uit het programma Veiligheid betalen. De ruimte daarvoor ont-

staat, doordat we de kosten van veelplegers in het programma Maatschappelijk opvang onderbrengen. Dit verloopt budgettair neutraal.

Voor de Brandweer hebben we een hoogwerker in bezit, die we om niet beschikbaar stellen aan de regiogemeenten. Het bezit en onderhoud van deze hoogwerker brengt kosten met zich mee. Voor de uitoefening van de repressieve functie van de Brandweer is deze hoogwerker niet strikt noodzakelijk. We stellen dan ook voor deze hoogwerker af te stoten. Dit levert structureel een besparing op van € 240.000, die ingebracht wordt voor de taakafstotingsopdracht.

In de overheidsfeer halen we financiële voordelen uit de regionalisering van de Brandweer. Die regionalisering heeft tot gevolg dat de gemeentelijke Brandweer als zelfstandige directie wordt opgeheven en dat de Brandweer opgaat in een Regionale Brandweer. We gaan uit van een taakstellende opbrengst van € 75 mille in 2010 en € 125 mille vanaf 2011.

Het extra stimuleringsbudget voor de kwaliteit van de gemeentebrede handhaving verlagen we tot € 1 ton. We hebben nu tot 2009 geprogrammeerd. Het wegvallen van dit budget bezien we in de totale context van handhaving en vergunningverlening, waarbij we er voor kiezen de effecten te realiseren door flexibeler programmering en scherpere prioriteitsstelling binnen reguliere budgetten.

Programma Communicatie & Representatie

Stadspromotie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling van Nijmegen, aan de zichtbaarheid van de stad bij hogere overheden en aan het gevoel van trots en betrokkenheid bij de Nijmegenaren. Verder is expatbeleid volop in ontwikkeling. Dit beleid is gericht op expats, dit zijn werknemers die door hun bedrijf internationaal uitgezonden worden om voor hun bedrijf in een ander land te gaan werken. We ontwikkelen dat expatbeleid in samenwerking met belangrijke partners in de stad. Voor deze externe oriëntatie trekken we in 2008 € 50.000 uit, daarna structureel € 100.000.

We merken dat de vergunningverlening bij evenementen de laatste tijd meer personele inzet vraagt. We kiezen er voor dit op te lossen binnen de totale capaciteit die we beschikbaar hebben voor vergunningverlening. Zo nemen we ook het onderhoud en beheer van stroom- en waterputten bij

evenementen op in de reguliere onderhoudsbudgetten van openbare ruimte. In het kader van de burgerparticipatie moeten we komen tot een actualisatie van de verordening op inspraak, instructie, training en advies. We voeren deze werkzaamheden uit binnen de bestaande formatie.

2.1.2 Financieel overzicht

programma Burger & Bestuur¹	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
0,5 projectleider integriteit schrappen	-40	-40	-40	-40
Nieuw beleid				
live uitzending politieke avond	37	37	37	37
Nijmegen Klantencontactcentrum	145	435	495	225
Externe rekenkamer	25	25	25	25

programma Veiligheid	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
verlenging pilot veiligheidsbureau	20			
versterking GHOR	77	77	77	77
FLO brandweer	1.811	1.114	916	776
Werktijdenbesluit brandweer	490	490	490	490
Taakafstoting				
hoogwerker BRW	-240	-240	-240	-240
Aanvullende bezuinigingen				
budget kwaliteitszorg handhaving	-125	-125	-125	-125
regionalisering brandweer			-75	-125
Nieuw beleid				
centrale beoordeling Bibobformulieren	35	35	35	35

programma Communicatie & Representatie	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Externe oriëntatie, stadspromotie	50	100	100	100

¹ alle bedragen in tabellen x € 1.000

2.2 Ruimte & Bouwen, Sport, Werk & Inkomen

portefeuillehouder: wethouder P. Depla

2.2.1 Beleid 2008

Programma Ruimte & Bouwen

In het coalitieakkoord staat dat we belastingbetalers waar voor hun geld willen leveren: niet meer beleid dan nodig en minder en slimmere regelgeving kunnen daaraan bijdragen. In zijn beleidsprogramma formuleert het Kabinet vergelijkbare doelen voor het terugdringen van regels en van administratieve lasten voor burgers en bedrijven.

Binnen het programma Ruimte & Bouwen hebben we de laatste jaren veel werk gestoken in het opstellen van wijkvisies, voor de wijken waar de aanpak het meest urgent was. We hebben inmiddels visies voor Hatert, Wolfskuil, Willemskwartier, Waterkwartier en Dukenburg. Nu komt het aan op de uitvoering van deze wijkvisies. Zeker waar in het kader van het actualiseren van bestemmingsplannen er nieuwe visies worden gemaakt, bijvoorbeeld voor Lent en Brakkenstein, kunnen we op dit terrein financiële ruimte - tot een bedrag van ruim € 3 ton in 2011 - maken voor andere, meer urgente ambities.

We zorgen dat we voor archeologie voldoen aan de wettelijke eisen van Malta. Eerder is al besloten deze extra kosten tijdelijk uit de woningbouwversnellingsbijdrage te dekken. Vanaf 2011 hebben we daarvoor nu definitief ruimte gemaakt in de begroting.

Vanaf 2010 zetten we een deel van de vrijgemaakte ruimte in het programma in voor handhaving van bestemmingsplannen. Burgers en bedrijven moeten er van op aan kunnen dat bestemmingsplannen worden gehandhaafd. En ook het Ministerie vraagt dat van ons. Tot 2010 zijn de extra kosten uit het astructurele, gemeentebrede handavingsbudget gedekt. Daarna regelen we het nu structureel.

Voor ruimtelijke visies trekken we jaarlijks € 1 ton uit. De stad is voortdurend in ontwikkeling. Naar aanleiding van concrete projecten maken we visies. Het is ook be-

langrijk om als stad zelf, los van concrete bouwplannen, ruimtelijke kaders op te stellen. Daarvoor is nu nauwelijks ruimte meer. Daarom kunnen we niet voldoen aan wensen die soms bij uw Raad leven.

In 2008 en 2009 zetten we van de vrijgemaakte ruimte € 75.000 in voor verbeterde dienstverlening. Het ontbreekt ons aan capaciteit om adequaat te kunnen reageren op vragen over vrijstelling bestemmingsplan. Deze vragen zullen op korte termijn niet verminderen, aangezien de komende jaren nog sprake zal zijn van een groot volume aan bouwplannen die niet passen in de vigerende bestemmingsplannen.

Verzoeken om planschade naar aanleiding van wijzigingen in een planologische situatie moeten we conform wetgeving behandelen. De kosten van het voeren van procedures hebben we de afgelopen jaren tot het minimum teruggebracht. Voor deze kosten is geen post in de begroting opgenomen, wat elk jaar leidt tot een negatief effect op het programmaresultaat. We gaan dit risico nu minimaliseren door de kosten van € 50 mille af te wentelen op de exploitatie van bouwplannen die de aanleiding zijn voor planschadeclaims.

We hebben de raming van de inkomsten bouwvergunningen aangepast aan de al vastgestelde, geïndexeerde tarieven. Hierdoor stijgen de opbrengsten op het programma structureel met € 165.000. Dit is een begrotingscorrectie, die geen effect heeft op de tarieven.

Zoals gezegd hebben we veel ruimtelijke projecten op stapel staan. Met de aantrekkende economie groeit de vraag naar bouwcapaciteit en zullen ook de kosten toenemen. Dat kan voor de uitvoering van projecten een belemmering gaan worden. We zoeken naar inventieve instrumenten om die belemmeringen weg te nemen.

De taakafstoting gaan we realiseren door de leges voor de postzegelplannen vanaf 2008 te verhogen. Hierdoor stijgen de opbrengsten met € 50.000. Verder verlagen we vanaf 2008 het communicatiebudget met € 30.000 en het beleid- en promotiebudget met € 45.000. We vangen deze kosten op binnen de bestaande budgetten.

Op het beeldkwaliteitskader passen we een territoriale of thematische beperking toe. Dit levert een kostenbesparing op in het proces van toetsing van de beeldkwaliteit, van € 20 mille in 2008, oplopend naar € 60 mille in 2011.

Programma Grondbeleid

In het programma Grondbeleid besparen we structureel € 1,5 miljoen, door een eenmalige bijdrage van afgerond € 11 miljoen uit de Algemene Bedrijfsreserve van het Ontwikkelingsbedrijf (ABR) aan de planexploitatie Waalsprong. Voor de planexploitatie heeft dat op deze wijze geen effect.

Met deze bijdrage raakt de reserve van de ABR onder het gewenste niveau van € 38,5 miljoen. Het is echter verantwoord om dit te doen, omdat er in bepaalde exploitaties en deelnemingen positieve bijstellingen zijn te verwachten. Zo verloopt de ontwikkeling van Bijsterhuizen veel positiever dan verwacht. Dit maakt tevens nog eens duidelijk dat een actieve grondpolitiek ook van groot belang is voor de financiële positie en mogelijkheden van de gemeente.

Daarnaast maken we nieuwe risicoanalyses voor alle planexploitaties, op grond waarvan we een nieuwe, gewenste stand van de ABR zullen bepalen. Voorlopig zal de saldireserve worden geormerkt als achtervang en buffer voor de ABR.

De uitvoering van de Waalsprong wordt vooral bepaald door de bouwplanning van de betrokken marktpartijen. De realisering van voorzieningen en beheeractiviteiten volgt veranderingen in deze bouwplanning op zo'n manier, dat de bestaande stad niet wordt belast met de kosten daarvan. Bij de start van de Waalsprong heeft uw Raad dat al zo vastgelegd en via voorzieningenplannen en programmaplannen kunt u de uitwerking sturen. Naarmate de Waalsprong vordert, wordt de integratie met de bestaande stad in de begroting sterker.

Een strakke, ambtelijke coördinatie is noodzakelijk om de aansluiting te houden met de uitgangspunten.

Met uw Raad willen wij op korte termijn de discussie voeren over het gewenste kwaliteitsniveau in de Waalsprong in relatie tot die uitgangspunten en de daarbij behorende financiële consequenties als gevolg van de besluiten rond de verkeersstructuur en de dijkteruglegging. We willen rekening gaan houden met een bijdrage aan de stedelijke voorzieningen. Dat betekent dat we het niveau van de waalsprongvoorzieningen verlagen, omdat dit hoger uitvalt dan het voorzieningenniveau in de bestaande stad.

Voorlopig hebben we bij het programma Middelen een pm-bedrag opgenomen. In een later stadium zullen wij uw Raad een verdere uitwerking van dit idee voorleggen.

Programma Werk & Inkomen

Vanaf 2008 zal een impuls nodig zijn in het arbeidsmarktbeleid. We moeten ook de moeilijk bemiddelbare klanten, die naar verhouding een groter deel van het bestand zullen vormen, naar werk toe leiden. Daarnaast gaat het om de doorstroming van cliënten in een werkervaringsbaan naar regulier werk. Wij komen hiervoor met voorstellen.

Het regeerakkoord bevat beleidswijzigingen op het terrein van werk en inkomen, die mogelijk van invloed zijn op onze taken en ons beleid. Samen met de voorgestelde wijzigingen in de financieringsstructuur voor de bijstandskosten is het op dit moment nog niet duidelijk wat die invloed voor ons zal zijn. Als er meer duidelijkheid is, waarschijnlijk bij de miljoenennota 2008, zullen wij bezien welke wijzigingen in rijksbeleid het mogelijk maken om onze eigen inzet te verminderen. In principe willen we dit alleen in overweging nemen, waar wij als gemeente extra inspanningen bovenop rijksbeleid, rijkstaken en rijksmiddelen leveren, bijvoorbeeld minimabeleid. Waar dit niet het geval is, bijvoorbeeld bij de Wsw, verminderen wij onze inspanningen niet.

De omvang van het bijstandsbestand is de laatste tijd aanzienlijk gedaald, door onze inspanningen op dat terrein en de gunstige, economische ontwikkelingen. Daardoor kunnen we de lasten met € 0,5 miljoen structureel lager begroten, omdat we kunnen volstaan met een lagere storting in de

reserve Wwb, I-deel. Daarnaast kan onze voorziening voor dubieuze debiteuren op dit programma met € 50 mille structureel omlaag.

Voorlopig houden we vast aan de daling van het uitkeringsbestand met 1% meer dan de landelijke ontwikkelingen.

Volgend jaar zullen we als College met voorstellen komen, waarin we inspelen op de nieuwe plannen van het Kabinet rond het Fonds Werk en Inkomen. Het Kabinet heeft namelijk aangekondigd dat de budgetten voor het I-deel Wwb voortaan voor 4 jaar in plaats voor 1 jaar vastliggen. Daartegenover staat wel een taakstelling voor de gemeente om extra mensen aan het werk te krijgen en een bezuiniging op het W-deel. Over de exacte uitwerking van de plannen verwachten we rond Prinsjesdag meer informatie. Op basis daarvan zullen we met voorstellen komen hoe we met deze nieuwe mogelijkheden omgaan. Daarbij gaan we ook in op de financiële gevolgen voor onze begroting.

Het aantal bijstandsgerechtigden in Nijmegen is gelukkig fors gedaald. Tegelijkertijd constateren we dat de overgebleven bijstandsgerechtigden vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Een deel is zelfs vrijgesteld van de arbeidsplicht. Dit alles heeft gevolgen voor de afdelingen Werk en inkomen en Zorg en inkomen. In het najaar zullen we ons bezinnen op inzet, omvang en takenpakket van beide afdelingen. Op basis van dit strategisch beleids- en personeelsplan brengen we ook de financiële effecten in kaart

Programma Sport

Sport en leefstijl blijken steeds meer met elkaar verbonden. Om gezonde leefstijlen te stimuleren verwachten we veel van de inzet van sport op wijkniveau. We stimuleren de extra inzet van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs. Onze opzet is dat deze leerkrachten verbindingen aangaan met de sportverenigingen. We bekijken of we via het GSO de kosten vergoed kunnen krijgen, want deze impuls versterkt de wijkstructuur en verbreedt de sportieve impact van de scholen. Daarnaast kijken we of we daarvoor binnen het programma extra ruimte kunnen creëren, bijvoorbeeld door het verdienend vermogen van sportaccommodaties te vergroten. Verder re-

serveren we binnen de begroting vanaf 2009 structureel € 200.000.

In het coalitieakkoord constateren we al dat we de ongedeelde stad ook invulling willen geven in een gelijke kwaliteit van voorzieningen en verenigingen in alle delen van de stad. In het kader van GSO-III en het Actieplan Krachtwijken willen we dat onderdeel maken van de betreffende wijkactieplannen.

Het beschikbare budget voor OZB is ter compensatie overgeheveld naar Subsidiebudget Ondersteuning Verenigingen. Vanaf 2010 vervalt deze dekking. Ook hier bekijken we of voortzetting in GSO-III kunnen verwerken.

Samenwerken en verbinden is het centrale thema van de nog vast te stellen sportnota. Om topsport en talentontwikkeling een impuls te geven gaan we voor één jaar een topsportmanager aanstellen, die aanjager is voor het binden van partijen en ontwikkelen van programma's. Na één jaar wordt de financiering overgenomen door belanghebbende partijen. De gemeentelijke inzet is dus astructureel, heeft een aanjaagfunctie en bedraagt € 70.000. We financieren deze eenmalige kosten uit het frictiebudget Triavium.

2008 is een Olympisch jaar. Op grond van de nieuwe sportnota is aangepast sporten in het kader van stimulering één van de thema's. NOC*NSF heeft verzocht de paralympische ploegen van zwemmen en basketballen in Nijmegen hun voorbereidingen te laten doen. Het gaat om de beschikbaarstelling van sportfaciliteiten en huisvesting voor de periode van februari tot augustus 2008. Een eerste verkenning geeft aan dat er een breed draagvlak is voor het verzoek bij de Sint Maartenskliniek, Magixx Matrixx, Hogeschool Arnhem Nijmegen en Sportfondsen Nijmegen BV. Door onze medewerking geven we een impuls aan de breedtesport en de positionering van Nijmegen (top)sportstad. We schatten hiervoor € 90 mille nodig te hebben. We financieren deze eenmalige kosten uit frictiebudget Triavium.

De exploitatie van het zwembad Goffert kent een jaarlijks terugkerend tekort van € 35 mille. Met ingang van 2007 willen we de exploitatie van het Goffertbad integreren in de budgetovereenkomst met Sport-

fondsen Nijmegen BV (SFN). De exploitatie van SFN staat al sterk onder druk als gevolg van stijgende energielasten. Dat laatste was aanleiding om in het coalitieakkoord de jaarlijkse subsidie aan SFN met € 50 mille te verhogen. SFN heeft in 2005 ingrijpende maatregelen moeten nemen om binnen de begroting te blijven. Een hernieuwde besparing om het tekort

van het Goffertbad op te vangen grijpt opnieuw in op het voorzieningenniveau. Voor 2008 gaan we ter overbrugging een eenmalige injectie van € 40.000 uit het frictiebudget Triavium verstrekken. In de nieuwe budgetovereenkomst komen we met een structurele oplossing voor dit probleem.

2.2.2 Financieel overzicht

programma Ruimte & Bouwen	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Archeologie				135
ruimtelijke analyses stadsgebieden/wijken	100	100	100	100
handhaving bestemmingsplannen e.d.			75	75
informatie in het kader van vrijstellingen	75	75		
vermindering budget voor wijkvisies	-175	-175	-175	-310
Niet begrote planschadeposten	50	50	50	50
planschadeposten afwentelen op bouwplannen	-50	-50	-50	-50
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming bouwvergunning	-165	-165	-165	-165
Taakafstoting				
leges postzegelplannen	-50	-50	-50	-50
communicatiebudget	-30	-30	-30	-30
budget beleid+promotie	-45	-45	-45	-45
Aanvullende bezuinigingen				
toets beeldkwaliteit	-20	-30	-40	-60

programma Grondbeleid	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
bijdrage planexploitatie Waalsprong via ABR	-1.518	-1.518	-1.518	-1.518

programma Werk & Inkomen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Lager uitkeringsbestand	-500	-500	-500	-500
Lagere voorziening dubieuze debiteuren	-50	-50	-50	-50

programma Sport	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Aanjaagfunctie topsportmanager	70			
Exploitatie zwembad Goffert	40			
voorbereiding paralympische ploegen	90			
frictiebudget Triavium	-200			
Nieuw beleid				
Verenigingsondersteuning, duale leerkrachten		200	200	200

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Grondbeleid						
Masterplan oude stad	600					
Noord-Oostkanaalhavens			1.000	1.000		
Station Lent						9.000
Station Lent, subsidie						-6.000
programma Sport						
Onderhoud/multifunct. gebruik binnensport		650	650			
Crujff courts		70	70			
Goffertbad		650				
Huis van de topsport						
Verbeteren sportvelden en -parken	2.308					
Sport; isa-norm buitensport		800	800			
Trekvogels		568				
Verbeteren sportvelden en parken		128	128	128	128	128
Nieuw zwembad-oost				8.300		

2.3 Wijken, Openbare ruimte, Spelen, Maatschappelijke opvang

portefeuillehouder: wethouder H. van Hooft sr.

2.3.1 Beleid 2008

Programma Wijken

In het Nijmegenbeleid neemt wijkaanpak al sinds het begin van de vorige raadsperiode een centrale plaats in. Ook Provincie en Rijk hebben nu vormen van wijkaanpak in hun beleidsprogramma's opgenomen. Waar de Nijmegenbeleid wijkaanpak in principe alle wijken van de stad omvat, daar leggen Provincie en Rijk de nadruk op achterstand. Daarmee leveren ze een welkome aanvulling op het gemeentelijk beleid. Wel gaat het vaak om structurele impulsen. Steeds nadrukkelijker moeten we – financiële – maatregelen treffen om na afloop van de projectperiode het wegvallen van die impuls gelden op te vangen. Nadat we eerder van Rijk en Provincie middelen ontvingen voor Waterkwartier, Wolfskuil en Willemskwartier en voor de Kolpingbuurt, hebben we voor de komende GSO-periode verbeterplannen opgesteld voor Neerbosch Oost in stadsdeel Nieuw West, voor Zwanenveld, Meijhorst, Tolhuis en Aldenhof in stadsdeel Dukenburg en voor De Kamp in stadsdeel Lindenholt. Hatert is door het Rijk uitgekozen tot een van de 40 wijken in het Actieplan Krachtwijken en ook daarvoor is een actieplan in de maak, dat vanaf 2008 in uitvoering moet komen.

De werkzaamheden van de wijkservice-dienst zetten we voort. Tot nu toe zijn deze kosten met structurele middelen opgelost. Binnen het programma maken we daarvoor nu structureel middelen vrij. Door het schrappen van de bekostiging vanuit het budget voor de wijkvisies zijn twee fte in het geding. Op termijn vinden we hiervoor een oplossing.

De kosten die voortvloeien uit de wijkbezoeken financieren we meer dan tot nu toe uit de reguliere budgetten. Dit levert een besparing op, onder voorwaarde dat de programmering van reguliere budgetten flexibeler wordt. We halen daarop een besparing van € 135 mille.

Programma Openbare ruimte

In het coalitieakkoord wordt het in de vorige periode ingezette beleid voor Schoon, Heel en Veilig voortgezet, door een opend bedrag aan extra middelen in te zetten.

In de bestaande stad wordt jaarlijks het te onderhouden areaal openbare ruimte uitgebreid of geïntensiveerd. Om dit op te vangen nemen we jaarlijks een stelpost van structureel € 3 ton in de begroting op. Dit is niet voldoende om de areaaluitbreiding helemaal te bekostigen. Verder hebben we afgelopen jaarwisseling ruim een ton schade aan straatmeubilair gehad door vandalisme met vuurwerk. Gezien het zwaardere vuurwerk van dit jaar verwachten we bij gelijk beleid volgend jaar weer schade. Om deze kosten op te vangen en het onderhoudsniveau in de stad op peil te houden, nemen we vanaf 2008 € 200.000 extra op in de begroting.

De taakafstoting vullen we in door vanaf 2008 de DVO DAR te verlagen met € 180 mille, die is verbonden met de vergoeding aan Het Goed. Voor het dienstverleningsniveau hoeft dit geen gevolgen te hebben.

In 2006 is de taak "gevonden voorwerpen" van de politie naar de gemeente overgeheveld, zonder bijbehorende dekking. Hiervoor hebben we capaciteit toezicht-houders ingezet. Dit blijven we doen.

Anticiperend op de bestuurlijke boete hebben we de professionalisering van de toezicht-houders tot Integraal Toezicht-houders in gang gezet. We dekken de kosten uit de extra boeteopbrengsten, die ontstaan bij invoering van de bestuurlijke boete. De landelijke besluitvorming heeft vertraging opgelopen, waardoor de bestuurlijke boete nog steeds niet ingevoerd is. We verwachten hiervoor wel extra middelen van het Rijk te ontvangen.

Verder zullen we een derde van de opbrengst van de verkoop Novio inzetten voor het onderhoud van wegen. In afwachting van concrete invullingsvoorstellen houden we bij de raming van de saldireserve in paragraaf 3.4 rekening met deze inzet.

Programma Maatschappelijke opvang

Het Rijk werkt aan een nieuwe verdeelsleutel voor de middelen Maatschappelijke Opvang, Verslavingsbeleid (MO/VB) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Volgens de huidige berichtgeving gaan we waarschijnlijk per jaar € 1,6 miljoen minder ontvangen voor MO/VB en bij toepassing van deze verdeelsleutel op de OGGZ middelen nog eens € 8 ton minder. Omdat het GSO met ingang van 2008 stopt, vervalt de provinciale bijdrage van € 800.000 aan het programma Maatschappelijke opvang. We hebben dit vertaald in een verlaging van het subsidieniveau van de instellingen. Over de hoogte

van de subsidie moeten we nog onderhandelen met de instellingen. Het risico bestaat dat de instellingen de door ons gewenste voorzieningen niet kunnen leveren met een lager subsidiebedrag.

Gelet op het feit dat in de nieuwe GSO periode Maatschappelijke Opvang geen speerpunt van beleid is, is de kans klein dat hier middelen voor beschikbaar komen. Totaal gaat het om een risico van € 3,2 miljoen voor dit programma.

Vanaf 2008 zetten we 2 straathoekwerkers in voor thuisloze jongeren. Tot 2009 is financiering geregeld. Vanaf 2009 maken we hier € 100.000 voor vrij. Daarnaast hebben we hier wat extra ruimte gemaakt voor de JGZ.

Zoals we hiervoor hebben aangegeven, willen we de kosten voor het toezicht op het MFC voortaan uit het programma Veiligheid betalen. De kosten van veelplegers gaan we dan uit het programma Maatschappelijk opvang betalen. Dit verloopt budgettair neutraal.

2.3.2 Financieel overzicht portefeuille

programma Wijken	2008	2009	2010	2011
Aanvullende bezuinigingen				
verlaging kosten wijkbezoeken	-135	-135	-135	-135

programma Openbare ruimte	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
DVO DAR, vergoeding 't Goed	-180	-180	-180	-180
Nieuw beleid				
Onderhoud bestaande stad	200	200	200	200

programma Maatschappelijke opvang	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Thuisloze jongeren, JGZ	50	150	150	150

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Wijken						
Investeren stedelijke speeltuinen		400				
Voorzieningshart Waterkwartier			2.250	1.750		
Nieuwe speelplekken	131	40	40	40	40	
Incidentele projecten		23	23	23	23	23
Skatevoorziening Neerbosch Oost	86					
Sport en speelplekken	241					
Invest.speelplekken en wijkspeeltuin		330	330	330	330	

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jongerenvoorz. op peil brengen12-20jr		200	200	200	200	
programma Openbare ruimte						
Boomwortelprogramma	268					
Hertogstraat/Hertogplein	426					
Onderh.wegen, straten, pleinen	526	1.570	1.543	1.543	1.543	1.543
Invest. wegen strat. plein.herinrich		1.000	1.000			
Verlichting op doorgaande wegen en wijken	3	85	71	71	71	71
Ontvlechting gemeentelijk elektriciteitsnet			500	500		

2.4 Zorg & Welzijn, Integratie & Emancipatie

portefeuillehouder: wethouder L. Scholten

2.4.1 Beleid 2008

Programma Zorg & Welzijn

Een ongedeeld en solidair Nijmegen vormt voor het programma Zorg & Welzijn bij uitstek de doelstelling. We zien dat op het gebied van gezondheid aanzienlijke verschillen bestaan tussen wijken. In samenwerking met sportaanbieders, huisartsen en Radboud Universiteit Nijmegen willen we gezonde leefstijlen op wijkniveau stimuleren.

Ook voor ouderen bestaan er verschillen tussen wijken of stadsdelen, met verminderde sociale contacten en eenzaamheid tot gevolg. In wijkactieplannen maken we daarvan een onderwerp. Dat sluit goed aan bij het streven van het Kabinet om de sociale samenhang te bevorderen en voorzieningen juist op wijkniveau vorm te geven.

Het Rijk streeft naar Centra voor Jeugd en Gezin in alle gemeenten. In het actieplan voor Hatert willen wij zo'n centrum een plaats geven, zodat we daar ervaring op kunnen doen met een goede aansluiting op het Nijmeegse netwerk van voorzieningen.

In het kader van de inzet van de zogenaamde Pechtold-gelden gaan we in 'Oud West' een vrijwillig zorg- en dienstencircuit op wijkniveau opzetten. Buurtbewoners staan andere buurtbewoners bij met diverse diensten, zoals kleine huishoudelijke werkzaamheden, begeleiden bij activiteiten en gezelschap. Het betreft hier een aanvulling op het professionele zorg- en dienstenaanbod. We willen dit project voortzetten, ondanks het wegvallen van de Pechtold-gelden. De ruimte hiervoor vinden we in het Wmo-budget.

De hobbywerkplaatsen bieden al 25 jaar aan ruim 2500 mensen sociale activering en participatie. De werkplaatsen hebben als doel om activiteiten te bieden op creatief en technisch gebied ten behoeve van sociale activering van mensen die niet of beperkt aan het arbeidsproces deelnemen.

Ze liggen verspreid over de stad en hebben vooral een wijkfunctie. Enkele hobbywerkplaatsen kampen al een paar jaar met tekorten, die we tot nu toe moeizaam met astructurele middelen hebben gerepareerd. We willen deze wijkvoorzieningen een gezonde, financiële basis geven en daarvoor nemen we vanaf 2008 structureel een extra bedrag op van €40.000.

Door uitvoering van het huisvestingsplan Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en autonome kostenstijgingen wordt het beschikbare budget voor huisvesting JGZ voor Nijmegen op de begroting van de GGD overschreden. In het programma Maatschappelijke Opvang hebben we extra ruimte voor jongeren opgenomen, die hiervoor ingezet kan worden. Het betreft vooral autonome kostenstijgingen door afsluiten van nieuwe duurdere huurcontracten voor bestaande accommodaties. In een aantal wijken wordt naar andere goedkopere huisvesting uitgekeken. Dit heeft op de korte termijn nog geen effect op de overschrijding.

Op basis van de evaluatie van het Voorzieningshart De Klif wordt voorgesteld per locatie een werkstructuur te realiseren, waarin instellingen en organisaties samen met bewoners verantwoordelijk zijn voor het programma-aanbod in en rond het voorzieningshart. We stellen voor binnen het Waalsprong-budget ruimte te reserveren voor locatiecoördinatie conform de afspraken met openwijkscholen. De financiering van de individuele zorgvoorzieningen in de Waalsprong bekostigen we vanuit de ruimte in het Wmo-budget.

Voor 2008 en verder gaan we nieuwe budgetsubsidieafspraken maken met het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW). Gezien de omvang van de vraag en een toename van multi-problematiek zal meer inhoudelijke sturing nodig zijn. We zullen keuzes moeten maken voor bepaalde

doelgroepen, methodieken, problematieken, wijken/buurtten en dergelijke. Mogelijk brengen we een strikter onderscheid aan tussen het algemeen toegankelijke aanbod van het AMW en het meer specifieke aanbod voor bijvoorbeeld multiproblemen. Dit kan consequenties hebben voor de financiering vanuit andere programma's, bijvoorbeeld Jeugd.

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we er voor zorgen dat voorzieningen gebruikt worden door mensen die er aanspraak op maken. We geven goede voorlichting en bieden ondersteuning bij de aanvraag. Voor mensen die desondanks in de schulden komen, zorgen we er voor dat ze snel terecht kunnen bij de schuldhulpverlening. We zetten hier de vrijkomende capaciteit voor in die is ontstaan door een lager uitkeringsbestand. De (mede)financiering van vrijwilligersprojecten ondergebracht bij de NIM, in het bijzonder "Mate for You" en "Begeleide Omgang", komen in gevaar door het wegvallen van de GSO-gelden en van de stimuleringsbijdragen van Provincie en fondsen. Wij vinden dat de projecten prima voldoen aan de Wmo-doelstelling: maatschappelijke begeleiding en ondersteuning door vrijwilligers. We nemen deze projecten dan ook mee in onze nieuwe GSO-aanvraag.

In het coalitieakkoord hebben we € 25 mille opgenomen voor externe advisering over toegankelijkheid voor gehandicapten. Hiermee hebben we de daadwerkelijke uitvoering niet geregeld en daar gaat het natuurlijk wel om. Wij vinden de verbetering van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen voor gehandicapten belangrijk. Binnen het ISV-budget maken we hiervoor ruimte vrij.

Mede door risico's van de vogelgriep neemt het aantal meldingen voor het ophalen van dode en gewonde dieren, onder andere vogels, van de openbare weg toe. In 2006 is het beschikbare budget fors overschreden. De verwachting is dat deze trend zich voortzet. Het gaat om een wettelijke taak van de gemeente. De uitvoering door de dierenambulance Nijmegen geschiedt op declaratiebasis. We achten het onvermijdelijk om structureel € 20.000 extra hiervoor in te zetten.

De lagere besteding voor de WVG heeft een structureel karakter, waardoor de ramingen op het programma Zorg & Welzijn met € 8,4 ton naar beneden kunnen worden bijgesteld. Omdat we in 2008 nog rekening houden met extra uitvoeringskosten voor de Wmo, ligt dat bedrag in 2008 € 5 ton lager.

De overgang van historische naar objectieve verdeling per 01-01-2008 van het budget voor de nieuwe taken die wij op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning sinds 2007 hebben, valt voor Nijmegen positief uit. Wij zien dan ook mogelijkheden om met het Wmo-budget een aantal beleidswensen te honoreren en het wegvallen van provincie- of rijksmiddelen op onderdelen op te vangen. Wij zien echter ook nog een aantal risico's in de Wmo-uitgaven, die invloed hebben op het besteedbare budget hiervoor.

Ten eerste is er veel onrust ontstaan over de effecten van de aanbesteding van de huishoudelijke hulp. Inzet van meer alphanulp ten koste van de duurdere hulp en de personele gevolgen daarvan, kunnen ertoe leiden dat het Rijk ingrijpt in de tarieven of dat bij een volgende aanbesteding de tarieven hoger zullen uitvallen, bij een stijgende vraag naar hulp als gevolg van de vergrijzing.

Ten tweede is er nog geen zekerheid over het budget voor de uitvoeringskosten Wmo. Het Rijk heeft toegezegd het budget in 2007 te monitoren en op basis van de uitkomsten daarvan naar boven of beneden bij te stellen. Wanneer, is niet bekend. In 2007 en 2008 dekken we het tekort op de uitvoeringskosten voor de hulp bij het huishouden uit het overschot op de programmakosten voor de overige individuele Wmo-voorzieningen, de voormalige Wvg-voorzieningen. Als in 2008 blijkt dat het Rijk de uitvoeringskosten niet afdoende compenseert en wij niet in staat zijn het tekort binnen het programma Zorg & Welzijn op te vangen, doen wij een claim voor de PPN 2009.

Ten derde is dekking voor een deel van ons jeugdbeleid onzeker. Grotendeels wordt dit gefinancierd met rijks- en provinciaal geld. Honorering van onze aanvraag voor voortzetting en doorontwikkeling van ons GSO-gefinancierde jeugdbeleid vanaf 2008 is nu nog niet zeker. Daarnaast is nog onzeker of het Rijk geld beschikbaar stelt voor de Centra voor Jeugd en Gezin

en voor de krachtwijken. Wij zijn in ieder geval niet in staat om eventueel wegvallen of niet beschikbaar komen van middelen voor deze voorzieningen op te vangen binnen de Wmo.

De Awbz-subsidieregeling 'Diensten wonen met zorg' komt in 2007 naar de gemeenten. Het is een reële optie om € 100.000 hiervan in te brengen in de taakafstoting.

Programma Jeugd

In 2007 zijn we in Oud-West gestart met een project Aanpak multiprobleemhuishoudens. Dit project financieren we met de Pechtold-gelden. We willen de activiteiten in 2008 voorzetten. Uit het Wmo-budget financieren we de gezinscoaches, de eigen kracht conferenties en de verwijzindex risicjongeren.

Hiervoor noemden we al de Centra voor Jeugd en Gezin, die een stroomlijning van jeugdhulp en opvoedingsondersteuning tot doel hebben.

We blijven activiteiten stimuleren voor jongeren. In de nieuwe GSO-aanvraag nemen we de volgende activiteiten op: jongerenparticipatie, mobiele jongerenvoorziening, schoolmaatschappelijk werk op het primair en voortgezet onderwijs en jongerencentra Lindenholt. We maken hiervoor in 2008 €150.000 voor vrij, daarna structureel € 200.000.

In het kader van de Impuls Opvoed- en Gezinsondersteuning, waarvoor wij in 2005 voor 3 jaar middelen hebben ontvangen, hebben wij licht ambulante hulp bij het NIM ingekocht voor onder andere Marokkanen en Kijk op kleintjes. Er is nog geen duidelijkheid over het vervolg van de Impuls Opvoed- en Gezinsondersteuning. Het Rijk heeft de gelden voor 2008 wel op de begroting staan. Continuering is dus waarschijnlijk, maar nog niet zeker. We melden dit als een risico.

In de meerjarige onderhoudsbegroting peuterspeelzaalwerk, die we in 2005 aan uw Raad hebben voorgelegd, is onderbouwd dat jaarlijks een bedrag van ruim € 2 ton nodig is om het onderhoud conform de norm kinderdagverblijven uit te voeren. Het huidige onderhoudsbudget bedraagt ongeveer € 1 ton, waardoor er sprake is van achterstallig onderhoud en er op veel plekken geen of slecht onderhouden buitenspeeltoestellen zijn. Daarom maken we vanaf 2009 structureel € 1 ton extra vrij voor onderhoud van peuterspeelzaalwerk.

Voor het peuterspeelzaalwerk in de Waalsprong zetten we extra budget in, zodat we kunnen voldoen aan de extra kwaliteitseisen van het Rijk. Verder zijn er in de Waalsprong meer kleine kinderen dan blijkt uit de prognoses. We financieren dit uit het Waalsprong-budget.

De taakafstotingsopdracht vullen we in door regiomeenten een vergoeding te vragen voor het schoolmaatschappelijk werk voor de leerlingen die woonachtig zijn in hun gemeente. Het gaat hier om een bijdrage van € 150.000 per jaar vanaf 2008.

Programma Integratie & Emancipatie

Ons streven blijft integratie realiseren door emancipatie te bevorderen. De benadering van het Rijk sluit daar goed bij aan. Om dicht bij de doelgroep te komen, zoeken we aansluiting bij de wijkaanpak.

Het ingezette traject voor Antillianen geven we een vervolg. We maken hiervoor € 150.000 vrij.

Het Rijk streeft naar een doeltreffender inzet van de beschikbare middelen voor inburgering. Bedoeling is de trajecten doeltreffender te maken, zodat meer deelnemers ze met succes kunnen afronden. Voorlopig moet daarvoor binnen lopende contracten ruimte gevonden worden. Daarnaast creëren we hier extra ruimte van € 50 mille om de segregatie in het onderwijs tegen te gaan.

2.4.2 Financieel overzicht portefeuille

programma Zorg en Welzijn	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
Ophalen dode en gewonde dieren	20	20	20	20
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Lagere besteding WVG	-340	-840	-840	-840
Taakafstoting				
Awbz, subsidieregeling	-100	-100	-100	-100
Nieuw beleid				
hobbywerkplaatsen structureel tekort	40	40	40	40

programma Jeugd	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
schoolmaatschappelijke hulp verhalen op regio	-150	-150	-150	-150
Nieuw beleid				
Onderhoudsbudget Peuterspeelzaalwerk.		100	100	100
Jongeren	150	200	200	200

programma Integratie & Emancipatie	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Integratie (Antillianen, tegengaan segregatie)	200	200	200	200

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Zorg & Welzijn						
Hobbywerkplaats	73					
Automatiseringskrediet Wmo	250					
programma Jeugd						
Onderhoud aanpassingen jeugdacc	-16	27	20	20	20	20
Jongerencentra Lindenholt			90			

2.5 Economie, Onderwijs, Cultuur, Personeel & Organisatie

portefeuillehouder: wethouder H. Kunst

2.5.1 Beleid 2008

Programma Economie

Werkend Nijmegen is een stad die aantrekkelijk is om in te werken en om in te ondernemen. We zoeken daarvoor steeds nadrukkelijker samenwerking met ondernemers en bedrijven. Nu de regering de maximering van de OZB-tarieven weer afschaft, laten we de tarieven voor niet-woningen op het huidige niveau. Dat betekent dat we ook de financiële ruimte hebben om het Ondernemersfonds in stand te houden en jaarlijks te blijven voeden. Ook de Nijmeegse ondernemers zien het belang van zo'n fonds in. We blijven daarom samen met hen de inzet van het fonds bepalen. Begin 2009 evalueren we het functioneren van het fonds, zodat uw Raad bij de Perspectiefnota 2010 voortzetting van het fonds opnieuw kan afwegen.

Vermindering van administratieve last en van vergunningen is een doelstelling die wij delen met de rijksoverheid. Het bedrijvenloket speelt een belangrijke rol in de dienstverlening aan bedrijven. Van daaruit willen we zoeken naar stroomlijning van regelgeving.

Door gerichte acquisitie voor Nijmegen, en vooral voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties in eigendom van de gemeente Nijmegen, kan er een versnelling van de gronduitgifte plaatsvinden. Daarom maken we voor acquisitie structureel een bedrag van €30.000 vrij. Het mes snijdt aan 2 kanten: meer vestigingen van bedrijven in Nijmegen en een toename van gronduitgifte. De overige uitvoering vindt plaats uit de bestaande capaciteit.

De taakafstotingsopdracht realiseren we door vanaf 2008 de toeristenbelasting met zo'n 8% te verhogen, wat €20 mille oplevert. Het activiteitenbudget voor het sociaal economisch beleidsplan verlagen we structureel met €10.000. We voeren de activiteiten uit binnen de bestaande capaciteit. De bijdrage aan het centrummanagement verlagen we vanaf 2008 met €20.000. In

2008 dragen we €50.000 minder bij aan het ondernemersfonds. Tot slot maken we de subsidieaanvragen rendabel. Dit levert structureel €30.000 per jaar op.

Programma Onderwijs

Bestrijden van schooluitval krijgt van het Kabinet veel gewicht in het onderwijsbeleid, waarin verhoging van de kwaliteit van het onderwijs voorop staat. De Nijmeegse onderwijszorgstructuur is voldoende ontwikkeld om bij te kunnen dragen aan dat onderwijsbeleid. Ook onze prestaties bij het tegengaan van voortijdige schooluitval zijn op niveau.

Extra inzet willen we plegen op het tegengaan van segregatie. Ook hier ligt een duidelijke verbinding met de wijkaanpak maar met een gemeentebrede regie als voorwaarde. We komen met een voorstel om segregatie in het onderwijs te beperken, onder andere door het realiseren van een centrale inschrijving in het primair onderwijs en goede voorlichting aan ouders. We willen dit bekostigen met GSO-middelen. Daarnaast zetten we zelf een budget in van €50.000 vanuit het programma Integratie & Emancipatie.

Uw Raad heeft een initiatiefvoorstel van de SP aangenomen, om via busvervoer leerlingen van openwijk scholen musea te laten bezoeken. De kosten hebben vooral betrekking op busvervoer en begeleiding van leerlingen. We nemen deze kosten mee in onze GSO-claim.

Voor het eenmalige dekkingsprobleem binnen MOP-III, gerelateerd aan de inkoop van Volwasseneneducatie bij het ROC is in het coalitieakkoord €2 miljoen gereserveerd. In juni 2007 heeft uw Raad ingestemd met ons voorstel voor oplossingen voor de overige €4 miljoen. Daarvoor hebben we ruim €1 miljoen nodig uit de saldireserve, waarmee we in de financiële paragraaf al rekening hebben gehouden.

Binnen de begroting is een correctie bij Volwasseneneducatie van € 265.000 ten onrechte doorgetrokken vanaf 2010. Dit is nu aangepast.

Programma Cultuur

De ambities uit het coalitieakkoord zetten we voort. We blijven samenwerking stimuleren in de cultuursector in brede zin, maar ook met andere sectoren zoals het onderwijs, het bedrijfsleven en sociaal-culturele instellingen. We sturen hierbij langs drie programmalijnen:

- Nijmegen filmstad, muziekstad en stad met een rijk verleden.
- Positioneren van cultuur en cultuureducatie in de buurt
- Eigenzinnige en kleinschalige vernieuwing.

De financiële randvoorwaarden voor de cultuursector beperken de mogelijkheden aanzienlijk. Vooral de huisvestingskosten drukken nog steeds zwaar op de exploitatie van de culturele voorzieningen. Daardoor blijft er weinig ruimte over voor inhoudelijke kwaliteit en productie.

Om het huidige niveau van de culturele infrastructuur te handhaven heeft uw Raad inmiddels ingestemd met het ongedaan maken van een deel van de bezuinigingsopdracht op de Keizer Karel Podia voor een bedrag van € 189.000 in 2008, € 689.000 in 2009 en € 489.000 in 2010 en 2011. Het financiële effect nemen we mee in deze Perspectiefnota, om het financiële beeld correct te houden.

Daarbij stellen we nu voor een structureel bedrag beschikbaar te stellen van € 250.000, om de resterende bezuinigingsdruk te kunnen verminderen, nieuwe initiatieven te stimuleren en de kans te geven aan kleinschalige activiteiten.

Doordat we de kapel niet verbouwen tot debatcentrum, kan LUX niet de verwachte meerinkomsten realiseren. In de begroting was al rekening gehouden met een lagere subsidie voor LUX vanwege deze meerinkomsten van € 120.000. Dat corrigeren we nu weer.

We blijven actief om het popklimaat in Nijmegen te versterken. We spannen ons in om hiervoor budgetten binnen te halen. We willen ook het culturele imago van Nijmegen versterken met als neveneffect

versterking van de regionale economie door het organiseren van de theatermarathon. We dienen hier een aanvraag voor in bij de Provincie.

Op dit programma nemen we een extra bedrag van € 145.000 structureel op vanaf 2010. Daarmee kunnen we het structurele exploitatietekort oplossen, waarmee Museum Het Valkhof kampt. Deze verhoging van de subsidie is het sluitstuk van afspraken, die wij met het bestuur van het museum en met de Provincie hebben gemaakt om het begrotingstekort van het museum op te lossen.

Productgroep Personeel & Organisatie

We hebben stevige ambities met betrekking tot het bevorderen van de diversiteit van het gemeentelijke personeelsbestand. Het strategisch personeelsbeleid is hierbij richtinggevend. Daarnaast ondersteunen wij het initiatiefvoorstel van de PvdA "Niemand aan de kant", dat door uw Raad unaniem is aanvaard. We zullen de ambities in de komende jaren met name vorm gaan geven in de werving en selectie van nieuwe medewerkers. De kosten hebben vooral betrekking op ontwikkeling, personele inzet en communicatie.

Op grond van de, eveneens door ons College overgenomen, motie van GroenLinks voeren we in het Personeelsbeleid ook de aandacht op voor het loopbaanbeleid, waarbij we de positie van allochtonen nadrukkelijk betrekken. Met name voor beleidsontwikkeling en voor ontplooiing en voortzetting van nieuwe initiatieven zijn extra middelen nodig. De kosten financieren we voor 2008 uit bestaande personeelsbudgetten.

De taakafstoting gaan we realiseren door het budget voor het Actieplan Gemeentelijke Organisatieontwikkeling (AGO) vanaf 2008 te verlagen met € 90.000.

In het kader van de aanvullende bezuinigingen brengen we het budget voor het AGO nog eens met € 4 ton omlaag. Hiermee verlagen we niet zozeer de ambities maar kiezen we er - opnieuw - voor om binnen reguliere budgetten ruimte te vinden voor gewenste ontwikkelingen in plaats van het toevoegen van extra budgetten.

2.5.2 Financieel overzicht portefeuille

programma Economie	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
verhoging toeristenbelasting	-20	-20	-20	-20
centrummanagement	-20	-20	-20	-20
activiteitenbudget sociaal economisch beleidsplan	-10	-10	-10	-10
ondernemersfonds	-50			
rendabel maken subsidieaanvragen	-30	-30	-30	-30
Nieuw beleid				
acquireren van bedrijven	30	30	30	30

programma Onderwijs	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
correctie VE vanaf 2010			-265	-265

programma Cultuur	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
LUX i.v.m. kapel	120	120	120	120
Bezuinigingsverliezen				
minder bezuiniging cultuursector	189	689	489	489
Nieuw beleid				
exploitatie Museum Het Valkhof			145	145
cultuurbezuiniging c.a., ruimte programmering	250	250	250	250

productgroep Personeel & Organisatie	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
AGO -budget OO	-90	-90	-90	-90
Aanvullende bezuinigingen				
budget AGO	-400	-400	-400	-400

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Economie						
Damwand Waalkade		100	100	100	3.000	5.000
Damwand Waalkade subsidie					-1.500	-2.500
TOP-project verouderde bedrijventerreinen	109					
Bodemsan.Noordoostkan.havens	275	40	40	40	40	40
Aanvulling opknappen ringstraten		1.500				
programma Onderwijs						
Onderhoud/aanpassen schoolgebouwen 2005	1.549	4.415	6.725	4.570	4.570	4.570
Aanpassen schoolgebouwen	61					
programma Cultuur						
Nieuwbouw doornroosje 2001					4.000	
Nieuwbouw Doornroosje	-74			1.785	1.670	
Culturele broedplaatsen					1.783	

2.6 Financiën, Wonen, Facilitaire diensten

portefeuillehouder: wethouder P. Lucassen

2.6.1 Beleid 2008

Programma Middelen

De komende jaren gaan we alle onderdelen van het personeelsbeleid opnieuw vormgeven. Onze ambities zijn hoog. Om de implementatie van deze beleidsterreinen succesvol te maken, moeten we beschikken over betrouwbare informatie over het huidige en toekomstige personeelsbestand. Vanaf 2007 beginnen we met de ontwikkeling van de methodiek voor een strategische personeelsplanning. Hier gaan we de komende jaren verder in investeren. We vangen deze kosten op binnen de loonsom.

We hebben de ramingen van de heffingen hondenbelasting, afvalstoffenheffing en reinigingsrechten aangepast aan de al vastgestelde, geïndexeerde tarieven. Hierdoor stijgen de opbrengsten van het programma structureel met € 175.000. Dit betreft een begrotingscorrectie die geen invloed heeft op de tarieven.

Uit de MARN dividenduitkering ontvangen we € 100.000. Deze gebruiken we voor de taakafstotingsopdracht binnen de portefeuille Mobiliteit, Milieu, Groen & Recreatie.

We willen de basisinrichting van de gemeentelijke informatiearchitectuur en met name het onderdeel Basisregistratie Personen en Burgerservicenummer goed laten verlopen. Dit is één van de belangrijkste kernsystemen binnen de gemeente en dus voor iedereen van belang. Voor de personele projectkosten maken we in 2008 € 75.000 vrij voor het koppelen van basisregistraties.

Onze doelstelling is Nijmegen.nl tot de top 10 van gemeentelijke websites te laten behoren. De vormgeving van onze site hebben we al aangepast. Streven is om de site verder te ontwikkelen tot portaal voor heel Nijmegen.

Daarnaast gaan we voldoen aan de wettelijke noodzaak aan te sluiten op de landelijke voorziening voor de publicatie van alle

decentrale regelgeving op internet. Het wettelijk kader Decentrale Regelgeving op internet is gericht op de publicatie van alle geconsolideerde regelgeving van lokale overheden in onderlinge samenhang. Daartoe worden alle lokale overheden verplicht hun geconsolideerde regelgeving conform het Internet Publicatie Model op het Internet te publiceren.

Verbetering van de informatievoorziening over verbonden partijen moet er toe leiden, dat de rol van de gemeente in de verbonden partij wordt versterkt. Voor 1 april 2008 willen we de relevante stukken van alle verbonden partijen op één centrale locatie beschikbaar hebben, een planning- en controlkalender, een risicobeheersingssysteem per verbonden partij en paragrafen in de jaarrekening en begroting, die voldoen aan de wet- en regelgeving.

In 2008 passen we geen volledige indexering toe op de subsidies. De indexering op de materiële lasten laten we achterwege, omdat we vinden dat het gesubsidieerde veld, net als de gemeentelijke organisatie, een bijdrage kan leveren aan de ruimte voor nieuw beleid.

De indexering voor de personele lasten passen we wel toe, waarbij de Cao-ontwikkelingen uitgangspunt zijn. Per saldo besparen we daarmee € 2,5 ton.

Voor vergunningverlening en handhaving verminderen wij de capaciteit. Op dit terrein zien wij mogelijkheden om de samenwerking te versterken. Dit zal er toe leiden dat een handhaver voor meerdere disciplines kan werken. Dit betekent een efficiëntere werkwijze, wat weer een capaciteitsbesparing oplevert. We willen daarop een besparing halen van € 1 ton in 2008 en € 2 ton structureel vanaf 2009. Vanuit een stelpost op het programma middelen komen de besparing t.z.t. tot uitdrukking op de betreffende programma's.

In het voorzieningenplan Waalsprong willen we rekening gaan houden met een

bijdrage aan de stedelijke voorzieningen. Dat betekent dat we het niveau van de waalsprongvoorzieningen verlagen, omdat dit in vergelijking met het voorzieningenniveau in de bestaande stad te hoog uitvalt, zeker als we bij het programma Mobiliteit ruimte reserveren voor de verkeersstructuur van de Waalsprong. Voorlopig hebben we een pm-bedrag opgenomen. In een later stadium zullen wij uw Raad een verdere uitwerking van dit idee voorleggen.

Bij de besluitvorming over de afschaffing van de OZB voor woninggebruikers is besloten de aflopende compensatie via het Gemeentefonds op te vangen door de Afvalstoffenheffing evenredig te laten stijgen. Tot en met 2009 is de Afvalstoffenheffing toen direct aangepast. De volgende stap is de Afvalstoffenheffing in 2010 met € 5 ton en vanaf 2011 met € 1 miljoen te laten stijgen. Dat hebben we in het financiële beeld opgenomen.

Om de lasten van burgers en bedrijven te ontzien, stellen we voor de versnelde afbouw van de OZB-compensatie in het Gemeentefonds niet te vertalen in de Afvalstoffenheffing. Het gaat om een bedrag van € 5 ton in 2011.

Daarnaast stellen we voor de indexering van de OZB niet op 5,4% vast te stellen maar op 3,5%. Daardoor is de OZB-opbrengst een klein miljoen lager. Deze twee maatregelen zijn in het financiële beeld overigens niet expliciet zichtbaar.

Programma Wonen

In 2008 wordt de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingevoerd. Voor fysieke projecten kan dan één omgevingsvergunning worden gevraagd, bij één loket, waarna één procedure volgt met één besluit. De omgevingsvergunning vervangt de bouwvergunning, de gebruiksvergunning, de milieuvergunning en vele toestemmingen op basis van de Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Algemene Plaatselijke Verordening. Dit brengt grote veranderingen met zich mee voor de gemeente.

De invoering van de omgevingsvergunning zien wij als het instrument om de dienstverlening in de fysieke sector aan burgers en bedrijven fors te verbeteren. Daarin ligt een verbinding met het eerder genoemde project Nijmegen Klantcontactcentrum.

Voor de kosten van de omgevingsvergunning maken we extra geld vrij. Voor 2008 begroten we de structurele projectkosten op € 2,5 ton, voor 2009 op € 2 ton. In de jaren na 2009 gaat het om structurele beheerskosten voor ICT-applicaties van € 100.000. Voor de benodigde investeringen vinden we ruimte in de bedrijfsinvesteringen.

De woningbouwopgave om in de periode 2005 tot 2010 7.700 woningen erbij te bouwen is een moeilijke. Het bouwtempo van de Waalsprong blijft achter bij de verwachtingen. Hoewel daar tegenover een grotere bouwproductie in de bestaande stad staat, is het de vraag of dat voldoende compensatie oplevert. Onze inspanning blijft gericht op zo gunstig mogelijke voorwaarden voor de woningbouw, waarvoor marktpartijen ten slotte de verantwoordelijkheid dragen.

Niet alleen zullen we de planning van de woningbouw goed in de gaten houden, in de loop van 2008 kijken we ook of we een betere aansluiting kunnen vinden tussen de soorten woningen die we bouwen en de bezettingsnorm die we in de begroting hanteren voor de financiële effecten van de woningbouw.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat we extra middelen inzetten voor de opgave van netto 3.000 goedkope huurwoningen en 1.000 goedkope koopwoningen, in de periode tot en met 2012. Om dit te realiseren is waarschijnlijk een wijziging in het nieuwbouwprogramma Waalsprong en in de bestaande stad nodig. Dit heeft mogelijk negatieve gevolgen voor exploitatie van de ontwikkelende partijen. Als hiervoor extra inzet nodig is, dan willen we daarvoor bij voorrang extra middelen inzetten, als er weer ruimte komt uit de woningbouwversnellingsbijdrage van het KAN.

In de Stadsbegroting 2007-2010 is op het programma Wonen ten onrechte een verlaging van de lasten doorgevoerd van € 580.000 vanaf 2010. Dit hebben we nu aangepast.

De taakafstotingsopdracht vullen we in door vanaf 2008 € 10.000 te bezuinigen op het communicatiebudget en € 15.000 op de campagne kamerhuur.

Programma Facilitaire diensten

Bij het Archief willen we het filmmateriaal zoveel mogelijk digitaliseren, waardoor het toegankelijk wordt voor iedereen. De kosten bedragen zo'n € 4,5 ton, waarvoor we externe subsidies willen werven.

De onderhoudslasten bij sport- en wijkcentra zijn gestegen als gevolg van gewijzigde wetgeving op het gebied van BTW afdracht. Hierdoor ontstaat een structureel tekort van € 269 mille. We hebben dit al eerder aan uw Raad gemeld, waarbij de afspraak is gemaakt om dit bij de Perspectiefnota 2008 te herstellen.

De baten en lasten voor noodlokale Waalsprong stonden dubbel geraamd, op het programma Panden en op het programma Interne producten stadsbedrijven. Bij de correctie zijn vanaf 2007 wel de lasten van het programma Panden afge- raamd maar niet de baten. Het gaat om een bedrag van € 165.000. Dit probleem is ons bij de marap in het najaar 2006 gemeld. In dezelfde melding hebben we ook een onjuiste onttrekking aan de stelpost Waalsprong gemeld van € 298 mille. Toen was de conclusie dat die onttrekking budgettair neutraal kon worden geschrapt. Dat zou juist zijn als daar tegenover aanwijsbare lasten in de begroting van DSB staan, die een verlaging van de stelpost Waalsprong zouden rechtvaardigen. Maar dat is niet het geval. Het gaat hier om een begrotingsprobleem.

Door een typefout is bij de exploitatie kamerverhuurpanden de begrotingsraming in

2010 € 20 mille te laag. Deze correctie nemen we nu mee.

Bij de administratieve verwerking van het afstoten van het Woningbedrijf zijn de onttrekkingen aan de reserve Woningbedrijf als dekking in de begroting blijven staan. We hebben dit eerder aan uw Raad gemeld, waarbij de afspraak is gemaakt om dit bij de Perspectiefnota 2008 te herstellen. Dat is nu gecorrigeerd. Daarbij hebben we rekening gehouden met het vervallen van de overhead bij het Woningbedrijf. Daarnaast is op de DSB-begroting een correctie toegepast voor de financiële effecten van het later realiseren van het voorzieningshart Willemskwartier.

De taakafstoting vullen we in door de prijzen van het personeelsrestaurant vanaf 2008 aan te passen. Hierdoor stijgen de opbrengsten met € 190.000 per jaar.

Op budgetten voor onderzoek halen we een besparing van € 80 mille per jaar. We betrekken hierbij zowel de onderzoeken die uitgevoerd worden door de afdeling Onderzoek & Statistiek als de onderzoeken die door directies bij externen worden uitgezet.

In deze Perspectiefnota stellen we voor in het programma Milieu extra ruimte te maken voor een actief klimaatbeleid. Omdat wij als gemeente hierin het goede voorbeeld willen geven, maken we ruimte voor extra capaciteit ten behoeve van duurzame inkoop.

2.6.2 Financieel overzicht portefeuille

programma Middelen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming diverse heffingen	-175	-175	-175	-175
Stelposten DIW (diverse programma's)	133	485	485	485
Taakafstoting				
MARN deelvervreemding	-100	-100	-100	-100
Aanvullende bezuinigingen				
geen indexering subsidies	-250	-250	-250	-250
herijking waalsprongvoorzieningen	pm	pm	pm	pm
samenwerking vergunningen en handhaving	-100	-200	-200	-200
Nieuw beleid				
koppelen basisregistraties; regels op internet	75			

programma Wonen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
correctie wonen begroting 2010 e.v.			580	580
Taakafstoting				
communicatiebudget	-10	-10	-10	-10
campagne kamerhuur	-15	-15	-15	-15
Nieuw beleid				
Omgevingsvergunning	250	200	100	100

programma Facilitaire diensten	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
BTW onderhoud sport- en wijkcentra	269	269	269	269
exploitatie kamerverhuurpanden			20	
noodlokalen Waalsprong	165	165	165	165
verkeerde onttrekking stelpost Waalsprong	298	298	298	298
onttrekking ABR woningbedrijf	185	185	185	185
wegvallen reserve woningbedrijf	552	552	552	552
exploitatie voorzieningenhart Willemskwartier		-600	-600	-36
vervallen overhead woningbedrijf	-110	-110	-110	-110
Taakafstoting				
prijzen restaurant aanpassen	-190	-190	-190	-190
Aanvullende bezuinigingen				
vermindering onderzoeksbudgetten	-80	-80	-80	-80
Nieuw beleid				
duurzaam inkopen (0,5 fte)	30	30	30	30

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Facilitaire diensten						
Geluidbep.maatr. Jongerenvoorzieningen	113	93	113	40	40	40
Legionellamaatregelen (verschoven van 2003)		550	123			
Brandveiligheidsvoorz. gem. gebouwen	2.791	3.600	1.000			
Aanpassing Arbo-wetgeving	11					
Div.wettelijke aanpassingen (leg,asbest etc)	357	950	680	580	500	250
rest. Niet-verh. Monumenten 2003 - 2006	12					
Voorzieningenhart Visveld	9.076					
Mariënborg (kapel/arsenaal)	698					
Bedrijfsinvesteringen						
Bedrijfsinvesteringen	1.174	3.792	3.006	2.500	2.500	2.500
Verbouwing stadhuis Wmo		400				

2.7 Mobiliteit, Milieu, Groen & Recreatie, KAN

portefeuillehouder: wethouder J. van der Meer

2.7.1 Beleid 2008

Programma Mobiliteit

Duurzaamheid is steeds nadrukkelijker uitgangspunt voor ons mobiliteitsbeleid: beperking van het brandstofverbruik in combinatie met een goede bereikbaarheid. We proberen de tram terug in Nijmegen te krijgen en we gaan verder met het bouwen van een fijnmazig fietsnetwerk.

Een derde van de opbrengst van de verkoop van Novio willen we inzetten voor het 11-puntenplan voor de fiets. In afwachting van concrete invullingsvoorstellen houden we bij de raming van de saldireserve in paragraaf 3.4 rekening met deze inzet.

De inrichting van 30-km-zones is zo goed als afgerond. Nu gaan we ons richten op het vergroten van de verkeersveiligheid door de herinrichting van 50-km-wegen. Daarvoor verwachten we een beperkte extra investeringsruimte nodig te hebben, die we vinden binnen het totaal aan investeringsruimte voor mobiliteit.

De raming van de parkeeropbrengsten hebben we aangepast aan de al vastgestelde, geïndexeerde tarieven 2006 en 2007. Hierdoor stijgen de ramingen van de baten van het programma structureel met € 295.000. Dit is een begrotingscorrectie, de tarieven blijven ongewijzigd.

Wij hebben een meerjarig parkeertarievenplan opgesteld, dat inmiddels voor bespreking bij uw Raad ligt. Met de opbrengsten daarvan willen we mobiliteitsmaatregelen ter bevordering van de bereikbaarheid financieren. Parkeren op afstand heeft hierbij de hoogste prioriteit. De maatregelen en de financiële effecten bezien we jaarlijks bij de stadsbegroting. Om de uitvoering van dat plan niet te doorkruisen, stellen we de indexering 2008 van de parkeertarieven een jaar uit. Dat levert een astructureel nadeel op in de begroting, waarvoor wij nog een astructurele dekking zullen voorstellen binnen dit programma.

In het kader van de taakafstoting schrappen we de post begrotingsbijdragen van € 7.800, de werkzaamheden passen we in in de reguliere capaciteit. Het budget van € 3.000 voor subsidies en het restant budget regionaal KAN van € 50.000 kunnen ook geschrapt worden. Het budget voor mobiliteitsexperimenten verlagen we vanaf 2008 structureel met € 13.000.

De bezuinigingsopdracht 6.19 bij het Parkeerbedrijf heeft tot nu toe niet meer opgeleverd dan een structurele invulling van € 90 mille. Onderzoeken tot nog toe leveren geen perspectief op. We zullen alsnog een krachtige inspanning doen om de oorspronkelijke taakstelling zo dicht mogelijk te benaderen. Omdat we voorzien dat we de taakstelling niet gaan halen verminderen we de taakafstotingsopdracht met € 260.000 in 2008, € 160.000 in 2009 en € 60.000 structureel vanaf 2010.

We houden er rekening mee dat in de loop van deze meerjarenperiode extra investeringen nodig zijn voor mobiliteit, vooral voor de verkeersstructuur in de Waalsprong en voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer. Veel investeringsbudgetten daarvoor komen van hogere overheden maar we zullen zelf ook bij moeten dragen. Met een investeringsbedrag van € 10 miljoen verwachten we zowel van de Provincie als van de Regio minstens eenzelfde bijdrage te krijgen. Daarvoor zullen we ruimte in het investeringsplan maken, door verschuiving of door extra investeringsruimte toe te voegen. Voor dat laatste reserveren we extra middelen van € 5 ton in 2010 en € 1 miljoen vanaf 2011.

Programma Milieu

Maatschappelijk is de noodzaak van zwaardere inzet op klimaatbeleid steeds groter geworden. Het klimaat staat hoog op de politieke agenda en het klimaatbewustzijn is enorm toegenomen. In het Nijmeegs Milieubeleidsplan hebben we daarom klimaatbeleid extra prioriteit gegeven. Vanuit het Rijk zullen er naar verwachting

meer middelen naar gemeenten komen voor uitvoering van klimaatbeleid met daaraan gekoppeld hoge doelstellingen. Het vraagstuk is zo groot dat een actieve rol van de overheid noodzakelijk is voor een periode van tientallen jaren. Ook als gemeente moeten wij een veel actievere bijdrage dan nu gaan leveren. En uw Raad vraagt hierom in uw initiatiefvoorstel "Naar een klimaatplan..."

Op dit moment beschikken we nog niet over de kennis en de formatie om een programma te ontwerpen en te organiseren en het ontbreekt ons aan een werkbudget. Wij vinden versterking van de eigen formatie en een werkbudget noodzakelijk. Daarom maken we budget vrij voor de intensivering van het klimaatbeleid. Dit budget loopt op van € 1 ton in 2008 naar € 3 ton in 2011. Naast deze eigen inzet dienen we een aanvraag in voor het verkrijgen van subsidie van Rijk en Provincie.

Ons milieubeleid brengen we dichterbij de mensen door het ook onderdeel te maken van de wijkaanpak. De doelstelling van 3% energiebesparing per jaar willen we mede realiseren in overleg met bewoners, die daar thuis concreet aan bij kunnen dragen.

Vanuit het Rijk is het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO) en de wet- en regelgeving met betrekking tot handhaving bodem geïntensiveerd. Wij gaan deze wettelijke taken uitvoeren binnen de bestaande formatie. Dit leidt er wel toe dat we op het minimumniveau zitten van de wettelijk verplichte handhaving. Dit is een risico.

De taakafstoting gaan we realiseren door de activiteiten gericht op het bovenwettelijk handhaven niet meer uit te voeren. Dit levert vanaf 2008 € 70.000 per jaar op. Verder realiseren we de taakafstoting door € 100.000 aan dividend uitkering van de MARN in de begroting op te nemen, als gevolg van een hogere omzet door de deelvervreemding van de ARN. Deze dividenduitkering komt binnen bij het programma Middelen.

Programma Groen & Recreatie

In de Perspectiefnota 2007 hebben we € 5 ton opgenomen voor Plan Ooijpoort in 2008. In 2007 hebben we € 50.000 nodig, dit in verband met de voorbereidingen. Het restant van € 450.000 verschuiven we naar 2010.

2.7.2 Financieel overzicht portefeuille

programma Mobiliteit	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming parkeren	-295	-295	-295	-295
Taakafstoting				
regiorail KAN	-50	-50	-50	-50
management begrotingsbijdrage	-8	-8	-8	-8
mobiliteitsexperimenten	-13	-13	-13	-13
diverse subsidies	-3	-3	-3	-3
Bezuinigingsverliezen				
bezuiniging parkeerbedrijf (6-19)	260	160	60	60
Nieuw beleid				
reserveren kapitaallasten investeringen mobiliteit			500	1.000

programma Milieu	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
niet meer bovenwettelijk handhaven	-70	-70	-70	-70
Nieuw beleid				
Intensiveren klimaatbeleid	100	200	300	300

programma Groen & Recreatie	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Ooijpoort	-500		450	

Investerings	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Mobiliteit						
Aanleg + verbeteren busbanen/ Stimuleren OV	1.242					
Aanleg + verbeteren busbanen, subsidie	-4.938					
Busbaan Fruitlaan	283	700				
Busbaan Fruitlaan, subsidie		-500				
Shortlist OV		60	60	60	60	60
Dynamisch Reis Informatie Systeem						
Ophogen bushaltes		100	100	100	100	
Wachtruimte station CS		150				
Reis Inform.Syst.Centraalstat.vervan		750				
Hoogwaardig Openbaar vervoer						
Transferium Ressen		1.300				
Transferium Ressen, subsidie		-930				
Rondje Heijendaal		8.300				
Rondje Heijendaal, bijdragen		-6.800				
Uitvoering 10 puntenplan file Waalbrug			250	200		
Div.vervang.Park.app en verbeteringen	2.022					
Selectief toegangssysteem			920			
Fiets	356	595	500			
Uitvoering 11-puntenplan fietsvoorz.						
2de fase BBKAN	118					
BBKAN St.Annastraat		500				
BBKAN St. Annastraat, subsidie		-250				
30 km zones	191					
geluid/oversteekbaarheid 2002 - 2004	111	215	179	179	179	179
Black spots	249	390	298	298	298	298
Veilige school- en fietsroutes						
programma Milieu						
Vangnetgevallen		20	20	20	20	20
programma Groen & Recreatie						
Aanl.verbind.schakels in de groenstr		600				
LandschapsOntwikkelingsPlan Groesbeek, Mil-lingen, Ubbergen		600				
Park Lingezen			600			
Herinrichting Valkhofpark			400	400		
Omvormen plantvakken		41	33	33	33	33
Stedelijk groenplan	409	180	145	145	145	145
Kronenburgerpark	77					
Kronenburgerpark, bijdragen	-136					
Park West, noordelijk deel			800	400		
Valkhofpark/Hunnerpark	333	325				
Woonomgevingverbeteringen	1.874	1.000	1.000	1.000	500	500

3 Financieel overzicht 2008–2011

Het financiële overzicht beginnen we met het financiële beeld, waarin we alle effecten in beeld brengen voor de nieuwe meerjarenperiode. Daarna beschrijven we de grondslagen voor de nieuwe meerjarenbegroting.

In paragraaf 3.3 presenteren we het nieuwe investeringsplan. Tot slot laten we zien hoe onze reservepositie zich ontwikkelt.

3.1 Financieel beeld

In het onderstaande overzicht schetsen wij het financiële beeld voor de jaren 2008 tot en met 2011.

Gewoonlijk, wanneer de Perspectiefnota in het voorjaar verschijnt, presenteren wij een schatting van de budgettaire effecten van de nog uit te voeren, reguliere begrotingsprocessen. Door het late tijdstip kunnen wij deze keer de werkelijke stand van NFIS als uitgangspunt nemen, waarin de uitkomst van deze processen al is verwerkt.

Eerst geven we alle cijfers in één overzicht. Daarna lichten we de regels afzonderlijk toe.

In deze paragraaf geven de cijfers steeds het effect weer op het eindsaldo van de begroting: een plus betekent dat het begrotingsoverschot toeneemt en een min dat het begrotingsoverschot afneemt.

Financieel beeld		2008	2009	2010	2011
A	saldo Stadsbegroting 2007-2010	-407	-1.142	94	100
B	BTW-compensatiefonds 2010 -> 2011				-1.268
C	Besluitvorming jan. t/m juli 2007	46	40	0	36
D	Indexering 2007->2008	-644	-349	-187	-156
E	Kapitaallasten	1.086	1.336	1.996	3.064
F	Aanpassing treasurybegroting	438	766	995	249
G	Meeropbrengst heffingen	437	360	216	1.143
H	Vervallen stelpost waarde OZB	1.163	1.163	1.163	1.163
I	Budgettaire effect junicirculaire	3.063	3.140	1.408	1.525
J	Kleine correcties en afrondverschillen	50	43	144	144
K	Stand NFIS	5.232	5.357	5.829	6.000
L	Afvalstoffenheffing ivm OZB-compensatie			500	1.000
M	Stelpost GRP	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
N	Stelpost Waalsprong	-2.000	-2.000	-3.000	-3.000
O	Overige stelposten	300	300	300	300
P	Structurele effecten marap	-39	29	79	79
Q	Onvermijdelijke uitzettingen	-2.538	-1.821	-1.623	-1.483
R	Budgetverschuivingen	500	0	-450	0
S	Begrotingscorrecties en -aanpassingen	1.551	2.299	1.964	1.420
T	Taakafstoting portefeuilles	1.514	1.464	1.464	1.464
U	Bezuinigingsverliezen	-449	-849	-549	-549
V	FLO GHOR	-403	-403	-403	-403
W	Aanvullende bezuinigingen	1.110	1.220	1.305	1.375
X	Taakstelling onderzoek		1.500	1.500	1.500
Y	Nieuw beleid	-1.667	-2.432	-3.137	-3.367
Z	Financieel beeld 2008-2011	111	1.664	779	1.336

3.1.1 Toelichting op financieel beeld lopende begroting

In het voorjaar gingen wij er nog vanuit dat van de wettelijke maximering van de tarieven voor de OZB-NW niet zou worden aangepast. Dat zou betekenen dat wij, conform afspraak met de Provincie Gelderland, vanaf 2008 de tarieven in twee stappen zouden bijstellen. De effecten zouden we opvangen door het Ondernemersfonds op te heffen of te dekken uit de opbrengst van reclamebelasting en door de Afvalstoffenheffing te verhogen.

Inmiddels heeft het Kabinet besloten de maximering weer af te schaffen en alleen nog op landelijk niveau de ontwikkeling van de OZB-tarieven te bewaken.

Overleg met de Nijmeegse ondernemers leert ons dat er veel draagvlak is voor het in stand houden van het Ondernemersfonds. Eerder heeft uw Raad al aangegeven de beoogde verhoging van de Afvalstoffenheffing slechts met tegenzin te willen aanvaarden.

Dat betekent dat we voorstellen de bestaande tarieven voor de OZB-NW te handhaven. Daar is verder geen aanvullende besluitvorming van uw Raad voor nodig. Vandaar dat het ook niet meer zichtbaar is in het financiële overzicht.

		2008	2009	2010	2011
A	saldo Stadsbegroting 2007-2010	-407	-1.142	94	100

Uitgangspunt voor deze Perspectiefnota is het saldo van de Stadsbegroting 2007-

2010, dat wij uw Raad presenteerden in de primitieve begroting per 1-1-2007.

B	BTW-compensatiefonds 2010 -> 2011				-1.268

Bij de invoering van het BTW-compensatiefonds is voorzien in een aflopende bijdrage vanuit de gevormde reserve BTW-compensatiefonds aan de begroting. Op die manier konden we langzaam de begroting aanpassen aan de negatieve effecten van de BTW-compensatie op vroegere investeringen. Na 2011 worden

de negatieve effecten gecompenseerd door de positieve effecten van de BTW-compensatie van de rioolheffing. 2011 is het laatste jaar dat we rekening moeten houden met een bijdrage uit de reserve BTW-compensatiefonds, maar de reserve is eind 2010 uitgeput. Dat komt op deze regel tot uitdrukking.

C	Besluitvorming jan. t/m juli 2007	46	40	0	36

In het eerste half jaar van 2007 heeft uw Raad enkele begrotingswijzigingen vastgesteld met meerjarige effecten. In totaal

hebben deze het hier geschetste, beperkte effect op de nieuwe meerjarenbegroting.

D	Indexering 2007->2008	-644	-349	-187	-156

Zoals we hierna, bij de grondslagen zullen laten zien, is er dit jaar sprake van een hoge indexering van de begroting, van gemiddeld 5,4%. Dat is overigens de uitkomst van een door uw Raad vastgestelde berekeningswijze en geen bestuurlijke keuze.

Uitgangspunt is dat de indexering van de lasten in de begroting goedgemaakt wordt door de indexering van de baten. In totaal stijgen onze lasten door de indexering met ruim € 10 miljoen. In de ramingen van het Gemeentefonds houden we rekening met een jaarlijks bedrag voor de indexering in de orde van grootte van € 4 miljoen.

De rest van de dekking moet komen van de indexering van onze heffingen en andere inkomsten. Deze hebben wij voor de begrotingsramingen met 5,4% verhoogd, met uitzondering van de OZB, waar wij met 3,5% hebben gerekend. Dat lagere percentage stamt nog van voor de afschaffing van de maximering van de OZB-tarieven. Wij hebben gemeend dat lagere percentage te moeten handhaven, om daarmee de lastendruk voor bewoners en bedrijven enigszins te beperken.

Per saldo heeft de totale indexering een beperkt nadelig effect, dat over de jaren afloopt naar vrijwel nul.

E	Kapitaallasten	1.086	1.336	1.996	3.064
	Verderop beschrijven wij hoe door een onjuiste stand van reserves en stelposten de begrotingsruimte te hoog is berekend in voorgaande jaren. Voor een deel is dat toen vertaald in verhoging van het investeringsvolume. Om de begroting weer op een werkelijk niveau te krijgen, hebben we gezocht naar manieren om het niveau van de kapitaallasten te verlagen. Zoals u in de paragraaf over het investeringsplan kunt zien, hebben we dat op twee manieren gedaan. Al begrote investeringsbijdragen aan Koers West hebben wij vervangen door eenmalige bijdragen uit de reserves. Het investeringsvolume daalt daardoor en dus de kapitaallasten, zonder dat inhoudelijk aan Koers West wordt getornd. Verderop, in	paragraaf 3.4, laten we zien dat onze reservepositie die ruimte biedt. Daarnaast hebben we de al vele jaren optredende onderbesteding van investeringskredieten vertaald in het investeringsplan. Door een realistische planning van kredieten over de periode 2007-2011 hebben we het investeringsvolume met € 15 miljoen teruggebracht, wat lagere kapitaallasten voor de begroting tot gevolg heeft. Daarnaast hebben we hier het effect meegenomen van de vorig jaar doorgevoerde verlaging van de rentevoet op de investeringen met annuïtaire afschrijving. In paragraaf 3.2 " stellen we voor, voor de nieuwe investeringen in 2008 net als in 2007 een lagere rente van 5% te berekenen. Ook het effect daarvan hebben we hier al verwerkt.			
F	Aanpassing treasurybegroting	438	766	995	249
	De treasurybegroting hebben we aangepast aan de grondslagen voor de investeringen. Bij de grondslagen hebben we opgenomen dat de rente voor nieuwe investeringen in 2008 op 5% wordt geraamd en voor latere jaren op 6,5%. Voor de financieringsrente, de lastenkant bij treasury, gaan we er, net als in de begroting 2007, van uit dat deze langzaam oploopt naar 6,5 %. Maar we verwachten dat de rente in 2008 nog 5% zal zijn. We schuiven de ontwikkeling dus een jaar op.	Pas in 2011 bereikt de rente in onze ramingen de 6,5%. Daarnaast gaan we er op grond van de huidige marktrente vanuit dat de geraamde financieringsbehoefte in 2007 gedekt kan worden tegen een rente van 4,5%. Ten opzichte van de begroting 2007-2010 zijn de rentekosten voor nieuwe financiering dan in alle jaren 0,5% lager geraamd. Tegenover deze voordelen staat in 2011 het wegvallen van leningen met een lage rente, die dan opnieuw aangehouden moeten worden tegen 6,5 %.			
G	Meeropbrengst heffingen	437	360	216	1.143
	In de Stadsbegroting 2007-2010 maakten we melding van mogelijk te lage waardering van het onroerend goed, vooral in het duurdere woningsegment. We raamden een hogere opbrengst van € 1,1 miljoen, die we voorzichtigheidshalve op stelpost zetten. Op basis van die waardering heb-	ben we zowel voor de woningen als de niet-woningen de OZB-opbrengsten opnieuw berekend. waarbij we ook de effecten van de areaaluitbreiding hebben meegeteld. In onze meerjarencijfers zitten met deze regel dus de reële ramingen van de opbrengsten.			
H	Vervallen stelpost waarde OZB	1.163	1.163	1.163	1.163
	Zoals gezegd hebben we in de Stadsbegroting 2007-2010 € 1,1 miljoen op stelpost in afwachting van de uitkomsten van de nieuwe WOZ-waardering. Hiervoor gaven wij al aan dat wij nu de reële ramingen voor de OZB in de cijfers hebben zitten. In de meerjarenramingen in	NFIS hebben we ook al rekening gehouden met de lagere Gemeentefondsuitkering die het gevolg is van hogere OZB-inkomsten. Dat betekent dat de stelpost kan vervallen, dus geheel als dekking kan worden ingezet.			
I	Budgettair effect junicirculaire	3.063	3.140	1.408	1.525
	Eind juni ontvingen wij van het Rijk de junicirculaire, waarin de effecten op het Gemeentefonds zichtbaar worden van het Regeerakkoord van het nieuwe Kabinet en	het mede daarop gebaseerde Bestuursakkoord tussen Rijk en VNG. Vreesden wij in mei een forse daling van de algemene uitkering, nu stellen we vast			

dat per saldo toch sprake is van een positieve ontwikkeling in het Gemeentefonds. Voor een belangrijk deel komt dat doordat de Regering heeft besloten de uitname uit het Gemeentefonds van € 550 miljoen als dekking voor het Regeerakkoord te laten volgen door toevoegingen aan het Gemeentefonds voor wijken, veiligheid en onderwijs, jeugd en armoedebestrijding. Zoals dat in de systematiek van het Gemeentefonds gaat, worden dergelijke ingrepen vertaald naar maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren. Die bepalen de verdeling over alle Nederlandse gemeenten, waaruit wij dan de Nijmeegse uitkering uit het Gemeentefonds kunnen afleiden.

Hier hebben wij het budgettaire effect van de junicirculaire op een regel zichtbaar gemaakt. In de begrotingsstukken treft u, zoals elk jaar, de berekening van de algemene uitkering in de bijlagen aan. Hier volstaan wij met enkele aanvullende opmerkingen.

In de eerste plaats hebben we, zoals we dat al jaren doen, de bedragen voor specifieke taken, de zogenaamde taakmutaties, apart gezet, om te kunnen bezien of we die

bedragen daarvoor in moeten zetten. Het gaat om een bedrag dat oploopt naar € 3,8 miljoen, waarvan het leeuwendeel, € 2,9 miljoen, voor de WMO beschikbaar wordt gehouden.

In de tweede plaats verwachten wij vanaf 2010 nog een correctie op het Gemeentefonds van € 220 miljoen in verband met een eerdere uitname vanwege het BTW-compensatiefonds. De effecten voor Nijmegen kunnen een bedrag belopen in de orde van grootte van € 2 miljoen. We hebben dat bedrag nog niet in de ramingen verwerkt maar we merken het aan als positief risico.

Daartegenover staat als negatief risico de norm die wij hanteren voor de berekening van de algemene uitkering. Al vele jaren ramen wij de groei van het aantal inwoners door per nieuwe woning 2 nieuwe inwoners te tellen. Het lijkt erop dat deze norm niet meer voldoende aansluit bij de werkelijkheid, waardoor onze ramingen standaard te positief uitvallen. Komend jaar willen we bezien of we niet naar een lagere norm toe moeten. In begrotingstermen gesproken kost een lagere norm geld.

J	Kleine correcties en afrondverschillen	50	43	144	144
	In een zo omvangrijke begroting, met zoveel begrotingsregels en zulke grote totalen, is het onvermijdelijk dat er kleine ver-	schillen optreden in doorrekeningen en afrondingen. Het uiteindelijke effect daarvan staat op deze regel.			

K	Stand NFIS	5.232	5.357	5.829	6.000
	Op deze regel presenteren we als tussen-telling de feitelijke stand van ons financiële systeem voor de begroting 2008-2011. Daarin zijn dus de indexeringen verwerkt, de junicirculaire van het Gemeentefonds,	de kapitaallasten van het nieuwe investeringsplan en de overige aanpassingen die gewoonlijk onderdeel uitmaken van het begrotingsproces.			

L	Afvalstoffenheffing ivm OZB-compensatie			500	1.000
	Omdat de afschaffing van de OZB voor bewoners voor Nijmegen nadelig uitpakte, krijgen wij gedurende een aantal jaren een aflopende compensatie via het Gemeentefonds. Daarbij is toen besloten om de Afvalstoffenheffing evenredig te laten stijgen, om het nadelige effect voor de gemeentebegroting op te vangen. Tot en met 2009 is de Afvalstoffenheffing in een keer aangepast. Op basis daarvan houden we in het financiële beeld rekening met een stijging	van de Afvalstoffenheffing in 2010 met € 5 ton en vanaf 2011 met € 1 miljoen. In de junicirculaire heeft het Rijk een versnelling van de afbouw van de compensatie opgenomen, als gevolg van de gunstige ontwikkeling van het accres in het Gemeentefonds. We hebben die versnelling niet vertaald in de tarieven, omdat we in het totale financiële beeld de ruimte zien om de lasten van de burger op dit punt niet te verhogen.			

M	Stelpost GRP	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
	In 2005 stelde uw Raad het nieuwe rioleringsplan vast, dat gepaard ging met de	invoering van het kostendekkende rioolrecht. De administratieve verwerking viel			

samen met de omschakeling van Eagle naar NFIS. Daardoor werd het mogelijk dat een verkeerde inschatting van de kapitaal-lasten van het oude rioleringsplan leidde tot een stelpost in de begroting, die het

begrotingsbeeld te rooskleurig voorstelde. Eerder boden wij u al een gedetailleerder analyse aan, die leidde tot de slotsom dat we het begrotingsbeeld moeten bijstellen.

N	Stelpost Waalsprong	-2.000	-2.000	-3.000	-3.000
	Bij de besluitvorming over de Waalsprong, in de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw, besloot uw Raad dat de exploitatie van het nieuwe stadsdeel stapsgewijs in de gemeentebegroting zou worden opgenomen. Let wel, het gaat niet over de planexploitatie maar over de reguliere kosten van beheer en voorzieningen. Op basis van voorzieningenplan en programmaplan worden de kosten voor voorzieningen en beheer eerst op de Stelpost Waalsprong geraamd. Als de kosten daadwerkelijk gemaakt worden, worden ze van de Stelpost overgeheveld naar de reguliere begrotingsprogramma's. Jaarlijks			berekenen we - extracomptabel - welke extra inkomsten uit Gemeentefonds en OZB aan de Waalsprong kunnen worden toegerekend en welke kosten voor de Waalsprong al in de begroting zijn verwerkt. Het verschil wordt verrekend met de Reserve Waalsprong. In dat ingewikkelde proces zijn fouten gesloten, opnieuw in de periode van de conversie van Eagle naar NFIS. En ook hier is het begrotingsbeeld daardoor te rooskleurig voorgesteld. Voor de goede orde merken we daarbij op dat daardoor niet teveel geld in de Waalsprong is besteed maar in de bestaande stad.	
O	overige stelposten	300	300	300	300
	In het programma Middelen staan in de productgroep Concernverrekeningen de zogenoemde concernstelposten. Die posten stellen we aan uw Raad voor om financiële opdrachten en taakstellingen in de begroting op te nemen, als nog niet in detail duidelijk is waar die uiteindelijk terecht komen of als we voor de zekerheid de financiële ruimte nog niet willen gebruiken. Een voorbeeld van dat laatste noemden we hierboven bij de stelpost waardeinstijging OZB. De bezuinigingstaakstellingen zijn een voorbeeld van het eerste. Voor het omzetten van een stelpost naar een programma is weer een raadsbesluit nodig. In het kader van de voortgaande			verbetering en actualisering van de begroting lichten we alle concernstelposten periodiek door. In de nieuwe Stadsbegroting verwerken we de resultaten maar we kunnen nu al aangeven dat daar €3 ton van vrij kan vallen. Overigens bestaan er ook stelposten op directieniveau, met mutatis mutandis dezelfde bedoelingen. Ook deze hebben we de afgelopen opnieuw tegen het licht laten houden, om de ramingen actueel en juist te houden. Voor zover daar effecten op programmaniveau uit rolden, hebben we deze opgenomen in de programma's onder de begrotingscorrecties en -aanpassingen, waarvoor hierna een totaalregel is opgenomen.	
P	structurele effecten marap	-39	29	79	79
	In dezelfde periode dat we deze Perspectiefnota afronden, hebben we de eerste managementrapportage 2007 ontvangen, waarvan we de resultaten in de Voorjaarsnota aan uw Raad voorlegden. De meeste ontwikkelingen met structurele effecten			hebben in deze Perspectiefnota al een plek gekregen. Van een paar kleinere wijzigingen met structureel effect uit de Voorjaarsnota nemen we de invloed op het financiële beeld hier mee.	
Q	Onvermijdelijke uitzettingen	-2.538	-1.821	-1.623	-1.483
R	budgetverschuivingen	500		-450	
	In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven waar zich in de programma's budgetaanpassingen voordoen die wij als onvermijdelijk typeren. Het grootste deel daarvan bestaat uit de effecten van de			FLO en het arbeidstijdenbesluit bij de Brandweer. Daarnaast hebben we op enkele programma's verschuivingen van budgetten aangekondigd, die slechts in	

één geval een saldo-effect heeft over de

jaargrenzen heen.

S	Begrotingscorrecties en -aanpassingen	1.551	2.299	1.964	1.420
	Op de programma's Werk & Inkomen en Zorg & Welzijn hebben we de begrotingsramingen aangepast aan de ontwikkelingen. In het programma Grondbeleid hebben we een andere bijdrage aan de planexploitatie Waalsprong voorgesteld, wat verantwoord is vanwege de positieve ontwikkelingen in exploitaties en deelnemingen. Daarnaast hebben we op verschillende programma's correcties toegepast, vooral in de sfeer van stelposten, zoals we hierboven al aangeven. Grotere, niet in te vullen, stelposten in de begroting van DIW zijn stelposten voor huisvesting, materiële kosten afdeling W&I en overheadkosten. Door gewijzigde landelijke regelgeving met betrekking tot het	programma Werk en Inkomen en onder andere hieruit voortvloeiende organisatie-wijzigingen, zijn deze posten niet meer realiseerbaar. Daarom moet de begroting op deze onderdelen worden aangepast. In afwachting van een nadere analyse hebben we deze nog niet aan programma's toegerekend. In de programma's Ruimte & Bouwen, Mobiliteit en Middelen hebben we de ramingen van respectievelijk bouwvergunningen, parkeeropbrengsten en hondenbelasting, afvalstoffen- en reinigingsheffing aangepast aan de al vastgestelde, geïndexeerde tarieven. Hier laten we het totaalbedrag zien van al deze maatregelen. Verderop, bij de overzichten, staan ze nog een keer op een rij.			
T	taakafstoting portefeuilles	1.514	1.464	1.464	1.464
	Bij de Stadsbegroting 2007-2010 hebben we uw Raad beloofd de taakafstotingsopdracht uit het coalitieakkoord verder in te vullen. Bij die gelegenheid stemde u al in met een gedeeltelijke invulling. Er bleef nog een taakstelling over van bijna €2 miljoen in 2008 oplopend naar €2,5 miljoen in 2010 en volgende jaren. In eerste instantie hebben wij het volledige bedrag ingevuld met voorstellen. Toen het financiële beeld zich vormde en meer ruim-	te liet zien dan we eerst dachten, hebben we besloten enkele voorstellen weer te schrappen, omdat ze te zeer raakten aan beleidsprioriteiten inkomensondersteuning, onderhoud en onderwijs. Bij de programma's hebben we laten zien op welke manier wij deze taakstelling invullen. Hier staat op één regel het totale effect daarvan voor het financiële beeld.			
U	Bezuinigingsverliezen	-449	-849	-549	-549
	Op de programma's Mobiliteit en Cultuur hebben wij van enkele lopende bezuinigingsopdrachten moeten vaststellen dat	deze niet haalbaar zijn. Hier nemen we die effecten mee in het financiële beeld.			
V	FLO GHOR	-403	-403	-403	-403
	Bij de ambulancedienst legt het overgangsrecht FLO een groot beslag op middelen de komende jaren. Om de continuïteit van zorg te garanderen moet er extra geld beschikbaar komen. De geraamde kosten komen uit op een bedrag van gemiddeld € 1,0 miljoen tot € 1,3 miljoen per jaar. Dit komt neer op een verhoging van de inwonersbijdrage van € 2,50 per jaar; voor de gemeente Nijmegen een bedrag	van € 403.000. Over de hoogte van het jaarlijks te reserveren bedrag bestaat onzekerheid, omdat de overgangsregeling nog niet volledig is uitgewerkt. De Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid zal met alle kracht proberen te vermijden dat gemeenten met kostenverhogingen worden geconfronteerd. Voor de regionale brandweer is een zeer beperkt overgangsrecht van toepassing.			
W	Aanvullende bezuinigingen	1.110	1.220	1.305	1.375
	Bij de voorbereidingen op de Perspectiefnota hebben wij een snelle inventarisatie van nieuwe bezuinigingsmogelijkheden laten opstellen. Deze keer hebben we de	gezamenlijke controllers daarmee belast. Uit die inventarisatie hebben we een aantal concrete bezuinigingsmogelijkheden gehaald, die wij hier aan uw Raad presente-			

ren. Dat doen wij, omdat we van mening zijn dat we in de begroting ruimte moeten maken voor nieuw beleid.

De concrete voorstellen hebben we in het vorige hoofdstuk al geformuleerd bij de

betreffende programma's. In de bijlage treft u een compleet overzicht aan van alle voorstellen.

X	Taakstelling onderzoek		1.500	1.500	1.500
	Naast de hiervoor genoemde bezuinigingsuggesties heeft de inventarisatie van de controllers nog een aantal minder concrete onderzoeksmogelijkheden opgeleverd, die voor een belangrijk deel aan de gemeentelijke organisatie raken. Met het directieteam hebben we afgesproken dat deze bezuinigingsmogelijkheden nader				
					onderzocht en uitgewerkt worden. Daarbij hebben we een taakstellend bedrag als resultaat vastgesteld, dat we hier een plaats geven in het financiële beeld. Omdat er tijd nodig is voor onderzoek en uitwerking, achten we realisering in 2008 op voorhand niet haalbaar.
Y	Nieuw beleid	-1.667	-2.432	-3.137	-3.367
	In het vorige hoofdstuk hebben we nieuwe beleidswensen geformuleerd en budgettair vertaald. Hier volstaan we met de totaal-				ling van die beleidswensen, om daarmee het financiële beeld te completeren.
Z	Financieel beeld 2008-2011	111	1.664	779	1.336
	Het financiële beeld is sluitend voor het eerste jaar en laat de jaren daarna een positief saldo zien. Die ruimte in het meer-				jarenbeeld is geen overbodige luxe, omdat in onze aannames nog aanzienlijke schommelingen kunnen optreden.

3.2 Grondslagen begroting

In de Perspectiefnota bieden wij uw Raad ook de gelegenheid de grondslagen vast te stellen voor het opstellen van de begroting 2008-2011.

3.2.1 Reikwijdte Stadsbegroting

De Stadsbegroting 2008-2011 die wij in november aan uw Raad voorleggen omvat de besluitvorming tot augustus 2007. Ook de besluiten over de Perspectiefnota verwerken we daarin.

Als basis voor bestaand beleid geldt de besluitvorming tot en met 1 april 2007. Dit bestaand beleid wordt onder centrale regie herijkt. Later voegen we hieraan de besluiten van 1 april tot 1 augustus toe. Door de late verschijning van de Perspectiefnota hebben we deze cijfers al verwerkt in deze nota.

Begin januari brengen wij de primitieve begroting per 1-1-2008 uit, waarin alle raadsbesluiten van 1 augustus tot en met 31 december 2007 worden verwerkt.

3.2.2 Aantallen woningen en inwoners

Voor de berekeningen in de Stadsbegroting gaan we uit van de woningaantallen in de demografische verkenningen 2005, aangepast aan de meest recente woningbouwplanningen voor de bestaande stad en de waalsprong.

woningen per 1-1-2008	
Waalsprong	4.000
Bestaande stad	75.637
Totaal	79.637

Voor de toename van het aantal inwoners rekenen wij met een vast aantal van 2 inwoners per nieuwe woning. Die norm hanteren we al een aantal jaren in onze berekeningen voor het Gemeentefonds. Komend jaar zullen we bekijken of er reden is om voor de groei van het aantal inwoners een ander uitgangspunt te nemen.

Inwoners per 1-1-2008	
Waalsprong	10.718
Bestaande stad	153.640
Totaal	164.358

In vergelijking met de grondslagen voor de Stadsbegroting 2007-2010 is een stijging van het aantal woonruimten te zien van 300 in 2008, 500 in 2009 en 600 in 2010. Deze stijging komt geheel door de hogere bouwprognoses voor de bestaande stad, de prognoses voor de Waalsprong zijn naar beneden bijgesteld.

In de berekening van de Gemeentefondsuitkering zijn we uitgegaan van deze cijfers.

3.2.3 Indexeringspercentages

Ieder jaar passen wij de begroting aan, aan de stijging van de prijzen, door de bedragen in de begroting te indexeren. Basis voor de indexering zijn drie indicatoren uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Bureau Planbureau (CPB). Het CEP verschijnt elk voorjaar en vormt de meest recente prognose voor economische ontwikkelingen van het CPB.

Die drie indicatoren zijn:

- Loonvoet sector overheid: gemiddelde salarisontwikkeling binnen de overheid, omvat alle invloeden met uitzondering van de werkgeverslasten
- Prijs intermediair verbruik v/d overheid: gemiddelde prijsmutatie van de aankoop van goederen en diensten door de overheid, exclusief prijsmutaties van investeringen
- Sociale lasten werkgever: de ontwikkeling van de sociale premies en pensioenbijdrage die voor rekening komen van de werkgevers

Deze indicatoren leiden tot 4-tal indexeringspercentages voor het opstellen van de nieuwe stadsbegroting:

Loonsom

Voor 2008 stellen we een loonsomindexering voor van 6,75%.

Dit percentage is gebaseerd op de ontwikkeling van de loonvoet sector overheid, die naar verwachting in 2008 met 4% stijgt. Verder is de verwachting dat de werkgeverslasten met 0,5% stijgen. In totaal 4,5% aan verwachte stijging in 2008.

Uit nacalculatie van 2007 blijkt dat de loonsomindexering in 2007 2,25% te laag is geschat. Oorzaak hiervan is de te lage

inschatting van de loonvoet sector overheid die vorig jaar voor 2007 op 1,5% was geschat en nu is bijgesteld naar 3,25% en een bijstelling van de ontwikkeling van werkgeverslasten van 0,5%.

Materiële lasten

Voor de materiële lasten stellen we voor 2008 een indexering voor van 1,5% . Voor 2008 verwacht het CPB een stijging van de prijs intermediair verbruik van 1,25%. Uit de nacalculatie over 2007 komt daar nog 0,25% bij.

Interne leveringen

Door het toepassen van de indexeringspercentages op de interne kostensoorten blijkt een gewogen gemiddelde van 5,4% voor de interne leveringen.

Subsidies

Voor subsidies hanteren we een verhouding van 70% loonsom en 30% materiële lasten. Voor de loonsomindexeringen nemen we de relevante CAO als uitgangspunt. Dit levert een gemiddeld indexeringspercentage op van 3%. In de financiële berekeningen hebben we hier rekening meegehouden.

Financiële effecten indexering

De effecten zijn duidelijk geworden in de Gemeentefondsuitkering. De werkelijke effecten zijn in de cijfers meegenomen.

3.2.4 Kapitaallasten

Gezien de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt achten wij het verantwoord de rente voor nieuwe investeringen in 2008 op hetzelfde niveau als 2007 te houden: 5%. Voor de jaren daarna gaan we weer uit van 6,5%.

3.2.5 Gemeentelijke tarieven

Voor de indexering van de gemeentelijke tarieven hanteren we het indexpercentage van de interne levering, dat de gemiddelde kostenstijging voor de gemeentelijke organisatie weergeeft. Hierboven hebben we dat op 5,4% becijferd en we stellen voor dat als grondslag te nemen.

Voordat het Rijk de maximering voor de OZB-tarieven had losgelaten, waren wij in onze ramingen uitgegaan van 3,5%. Wij stellen voor de stijging van 3,5% op de OZB-tarieven aan te houden.

3.3 Investerings

3.3.1 Investeringsplan 2007 - 2011

Het investeringsplan laat al jaren een onderbesteding zien van ruim €25 miljoen. Deze onderbesteding komt overeen met een hele jaarschijf uit het investeringsplan. In het coalitieakkoord is afgesproken de komende periode een 'overplanning' toe te passen van 20% om planning en realisatie dichter bij elkaar te krijgen. Deze overplanning is reeds verwerkt in de investeringsplanning.

Naast de systematiek van overplanning hebben we alle investeringen doorgelicht op realistische planningen. Met als doel de investeringen beter over de jaren te spreiden en te ramen. Gezien de jaarlijkse onderbesteding kunnen we over deze planperiode een jaarschijf uit het investeringsplan halen zonder grote effecten.

Bij zeven specifieke kredieten heeft dit geleid tot verschuivingen en vrijval. Daarnaast hebben we alle jaarlijks terugkerende investeringen gespreid over 2007 - 2011 (5 jaar) in plaats van over 2007 - 2010 (4 jaar).

Investerings coalitieakkoord

De investeringen uit het coalitieakkoord hebben we kritisch bekeken aan de hand van de criteria nut, noodzaak en ambitieniveau. Waar al concrete uitwerkingsvoorstellen bestaan, hebben we de investeringen ongewijzigd opgenomen. Waar de besteding nog niet duidelijk is, hebben we bekeken of uitstel of afstel van de investering wenselijk en mogelijk is. Op basis hiervan stellen we voor om de investering voor het Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS) te laten zitten en de investering voor het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), die gepland stond in 2009 en 2010, anders in te zetten. Verderop in deze paragraaf lichten we deze toe.

Nieuwe investeringsclaims

Nieuwe investeringclaims hebben we eveneens bekeken volgens het criterium nut en noodzaak, waarbij we voor nieuwe onvermijdelijke claims zoveel als mogelijk het principe oud voor nieuw toepassen. We stellen voor ruimte te maken voor negen nieuwe investeringen en ophoging van twee bestaande kredieten. De dekking hiervan realiseren we door het realistisch

inplannen van investeringen en het schrappen van bestaande investeringen. Verder halen we Koers West uit het investeringsplan en dekken we dit door astructurele middelen. De nieuwe claims lichten we verderop in deze paragraaf toe.

Koers West

In het vigerende investeringsplan zijn in de periode 2007 - 2011 bijdragen opgenomen voor de planexploitatie Koers West voor in totaal €22 miljoen. Uit oogpunt van financiële techniek is er discussie mogelijk, of een dergelijke bijdrage aan een planexploitatie als een investering is te beschouwen. Er wordt namelijk over een langere periode afgeschreven, waar feitelijk geen echte waarde(vermogens)toevoeging tegenover staat.

Wij stellen daarom voor om deze bijdragen uit het investeringsplan te halen en daarvoor uit astructurele middelen bij te dragen aan de planexploitatie Koers West. Voor Koers West maakt dit geen verschil, want we blijven voldoen aan de geplande bijdrage. Voor de begroting ontstaat een structureel voordeel, doordat hierdoor geen kapitaallasten ontstaan.

Als astructurele middelen stellen we voor de niet bestede kapitaallasten 2006 in te zetten van ongeveer €5 miljoen en de verwachte onderbesteding van kapitaallasten van 2007, gelijk aan het bedrag van 2006 €5 miljoen. De onderbesteding voor 2006 is inmiddels gestort in de Reserve Strategische Investerings, de onderbesteding van 2007 zullen we aan het eind van 2007 in de Reserve Strategische Investerings storten. De overige €12 miljoen stellen we voor om te onttrekken uit de Saldireserve. In de volgende paragraaf laten we zien hoe die reserve zich ontwikkelt.

Nieuw investeringsplan 2007 - 2011

In totaal hebben we €141 miljoen beschikbaar voor investeringen in de periode 2007 - 2011. Dit is inclusief de restantkredieten 2006 en exclusief de investeringen voor Koers West. Onze actie van de herschikking van investeringen, het opnemen van nieuwe claims en ophoging van bestaande kredieten en tot slot, de dekking van Koers West door astructurele middelen levert een nieuw investeringsplan op.

Voor 2007 stellen wij u voor dit nieuwe investeringsplan bij deze Perspectiefnota vast te stellen. Voor 2008 maakt de besluitvorming weer onderdeel uit van de Stadsbegroting 2008-2011.

De voorgestelde wijzigingen van de specifieke investeringen lichten we na het onderstaande investeringsoverzicht kort toe. Ze zijn in het overzicht grijs gearceerd aangegeven.

Krediet	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
programma Grondbeleid						
Masterplan oude stad	600					
Noord-Oostkanaalhavens			1.000	1.000		
Station Lent						9.000
Station Lent, subsidie						-6.000
programma Sport						
Onderhoud/multifunct. gebruik binnensport		650	650			
Cruijff courts		70	70			
Goffertbad		650				
Huis van de topsport						
Verbeteren sportvelden en -parken	2.308					
Sport; isa-norm buitensport		800	800			
Trekvogels		568				
Verbeteren sportvelden en parken		128	128	128	128	128
Nieuw zwembad-oost				8.300		
programma Wijken						
Investeren stedelijke speeltuinen		400				
Voorzieningenhart Waterkwartier			2.250	1.750		
Nieuwe speelplekken	131	40	40	40	40	
Incidentele projecten		23	23	23	23	23
Skatevoorziening Neerbosch Oost	86					
Sport en speelplekken	241					
Invest.speelplekken en wijkspeeltuin		330	330	330	330	
Jongerenvoorz. op peil brengen12-20jr		200	200	200	200	
programma Openbare ruimte						
Boomwortelprogramma	268					
Hertogstraat/Hertogplein	426					
Onderh.wegen,straten,pleinen	526	1.570	1.543	1.543	1.543	1.543
Invest. wegen strat. plein.herinrich		1.000	1.000			
Verlichting op doorgaande wegen en wijken	3	85	71	71	71	71
Ontvlechting gemeentelijk elektriciteitsnet			500	500		
programma Zorg & Welzijn						
Hobbywerkplaats	73					
Automatiseringskrediet Wmo	250					
programma Jeugd						
Onderhoud aanpassingen jeugdacc	-16	27	20	20	20	20
Jongerencentra Lindenholt			90			
programma Economie						
Damwand Waalkade		100	100	100	3.000	5.000
Damwand Waalkade subsidie					-1.500	-2.500
TOP-project verouderde bedrijventerreinen	109					
Bodemsan.Noordoostkan.havens	275	40	40	40	40	40
Aanvulling opknappen ringstraten		1.500				
programma Onderwijs						
Onderhoud/aanpassen schoolgebouwen 2005	1.549	4.415	6.725	4.570	4.570	4.570

Krediet	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aanpassen schoolgebouwen	61					
programma Cultuur						
Nieuwbouw doornroosje 2001					4.000	
Nieuwbouw Doornroosje	-74			1.785	1.670	
Culturele broedplaatsen					1.783	
programma Facilitaire diensten						
Geluidbep.maatr. Jongerenvoorzieningen	113	93	113	40	40	40
Legionellamaatregelen (verschoven van 2003)		550	123			
Brandveiligheidsvoorz. gem. gebouwen	2.791	3.600	1.000			
Aanpassing Arbo-wetgeving	11					
Div.wettelijke aanpassingen (leg,asbest etc)	357	950	680	580	500	250
rest. Niet-verh. Monumenten 2003 - 2006	12					
Voorzieningenhart Visveld	9.076					
Mariënborg (kapel/arsenaal)	698					
programma Mobiliteit						
Aanleg + verbeteren busbanen/ Stimuleren OV	1.242					
Aanleg + verbeteren busbanen, subsidie	-4.938					
Busbaan Fruitlaan	283	700				
Busbaan Fruitlaan, subsidie		-500				
Shortlist OV		60	60	60	60	60
Dynamisch Reis Informatie Systeem						
Ophogen bushaltes		100	100	100	100	
Wachtruimte station CS		150				
Reis Inform.Syst.Centraalstat.vervan		750				
Hoogwaardig Openbaar vervoer						
Transferium Ressen		1.300				
Transferium Ressen, subsidie		-930				
Rondje Heijendaal		8.300				
Rondje Heijendaal, bijdragen		-6.800				
Uitvoering 10 puntenplan file Waalbrug			250	200		
Div.vervang.Park.app en verbeteringen	2.022					
Selectief toegangssysteem			920			
Fiets	356	595	500			
Uitvoering 11-puntenplan fietsvoorz.						
2de fase BBKAN	118					
BBKAN St.Annastraat		500				
BBKAN St. Annastraat, subsidie		-250				
30 km zones	191					
geluid/oversteekbaarheid 2002 - 2004	111	215	179	179	179	179
Black spots	249	390	298	298	298	298
Veilige school- en fietsroutes						
programma Milieu						
Vangnetgevallen		20	20	20	20	20
programma Groen & Recreatie						
Aanl.verbind.schakels in de groenstr		600				
LandschapsOntwikkelingsPlan Groesbeek, Millingen, Ubbergen		600				
Park Lingezegen			600			
Herinrichting Valkhofpark			400	400		
Omvormen plantvakken		41	33	33	33	33
Stedelijk groenplan	409	180	145	145	145	145

Krediet	rest 2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kronenburgerpark	77					
Kronenburgerpark, bijdragen	-136					
Park West, noordelijk deel			800	400		
Valkhofpark/Hunnerpark	333	325				
Woonomgevingverbeteringen	1.874	1.000	1.000	1.000	500	500
Bedrijfsinvesteringen						
Bedrijfsinvesteringen	1.174	3.792	3.006	2.500	2.500	2.500
Verbouwing stadhuis Wmo		400				
Totaal	23.235	29.327	25.806	26.354	20.292	15.919

3.3.2 Toelichting wijzigingen

Herschikking bestaande investeringen:

Trekvogels/Orión

Aanvullend krediet is nodig voor de openbare ruimte van de sportcomplexen. Het krediet was al eerder hiervoor beschikbaar gesteld. In het investeringsplan hebben we dit krediet opgenomen.

Damwand Waalkade

Begin 2010 beginnen we met de vervanging van de damwand Waalkade. De investering kan dus naar achteren worden geschoven. Daarnaast verwachten we een subsidie €5 miljoen op de totale kosten van €10 miljoen. Deze subsidieverwachting is nu verwerkt in het investeringsplan.

Culturele broedplaatsen

Volgens het raadsvoorstel dat op 7 februari van dit jaar is vastgesteld, is het krediet naar 2010 doorgeschoven.

Legionellamaatregelen

We krijgen het krediet niet in 2007 geheel weggezet. Een deel van de investering schuiven we door naar 2008. We zijn te veel afhankelijk van andere investeringen die tegelijkertijd worden aangepakt.

Diverse wettelijke aanpassingen

Het is niet meer realistisch om deze investeringen in een korte tijd te realiseren. De werkzaamheden voor de aanpassingen moeten gebundeld worden voor aanbesteding en dit leidt tot vertragingen.

Bulkpost Niet verhuurbare monumenten

Dit krediet is bedoeld om incidentele problemen aan te pakken aan monumenten

zoals vernielingen. In de praktijk gebruiken we dit krediet zelden. Het gaat ook om kleine bedragen die we in de exploitatie kunnen oplossen. Bovendien zijn het eigenlijk geen investeringen. Het krediet kan dus vervallen.

Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS)

Deze investering vervalt, omdat deze waarschijnlijk door de stadsregio wordt uitgevoerd. Het gaat om 4 x €250.000.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer

De investering van 2 x €1,5 miljoen stond gepland voor 2009 en 2010, terwijl we nu krediet nodig hebben voor concrete plannen die vallen onder Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), zoals de busbaan op de Fruitlaan en het Rondje Heijendaal. Met deze investeringen kunnen we veel cofinanciering van andere overheden binnenhalen. Ook het tijdelijk transferium Ressen kunnen we op deze wijze op korte termijn mogelijk maken.

BBKAN St. Annastraat

We gebruiken dit krediet voor aanpassingen VRI bij het kruispunt Stijn Buysstraat - St. Annastraat. Deze investering kost €500.000 waar we een subsidie van €250.000 voor ontvangen. Het restant van €225.000 gebruiken we voor het transferium Ressen. Het kruispunt pakken we in een later stadium aan.

Nieuwe investeringsclaims:

Station Lent

Het huidige station Lent is een tijdelijk station. Doordat de ruimtelijke plannen voor de Waalsprong zijn gewijzigd is ook de locatie van het definitieve station Lent

veranderd. We stellen voor om het definitieve station Lent te koppelen aan het centrumgebied "de Citadel".

De aanleg van het definitieve station Lent maakt geen onderdeel uit van de gemeentelijke exploitatie Waalsprong of van de exploitatie van de GEM Waalsprong. Totale investeringskosten zijn circa €9 miljoen. Verwachte subsidie van Rijk en KAN circa €6 miljoen.

Nieuw zwembad Oost

Voor de realisering van het nieuwe zwembad Oost hadden we in 2008 een investering opgenomen van €7,3 miljoen. Om het zwembad te kunnen realiseren op basis van de minimale eisen is aanvullend €1 miljoen nodig. De realisatie van het nieuwe zwembad is in 2009 voorzien, daarom schuiven we het krediet door van 2008 naar 2009.

Ontvlechting gemeentelijk elektriciteitsnet

De onderhoudskosten zijn nu jaarlijks €110.000. Deze kunnen we besparen, als we eenmalig €1 miljoen investeren verspreid over de jaren 2008 - 2009.

Jongerencentra Lindenholt

Het jongerencentrum de Sprok in Lindenholt heeft een andere functie gekregen. Hiervoor komen twee kleinere jongerencentra terug in de Ackerwijken respectievelijk de Kampwijken. Het geschikt maken van het voormalige pand van hockeyvereniging Quick als jongerencentrum vergt een investering van minimaal €90.000. We hebben deze nieuwe investering in het plan opgenomen.

Busbaan Fruitlaan

Het krediet van €300.000 dat in 2006 was opgenomen is niet toereikend om de investering te kunnen plegen. Met €200.000 extra gemeentelijke middelen lukt dat wel. We stellen voor dit te dekken uit de vrijval van de investering Hoogwaardig Openbaar Vervoer en dus door oud voor nieuw. De totale investering is €1 miljoen. Hier staat een subsidie van €500.000 tegenover.

Ophogen bushalte

We zijn wettelijk verplicht om de bushaltes toegankelijk te maken voor mensen met functiebeperkingen. Hiervoor hebben we gedurende de periode 2007 - 2010

€100.000 per jaar nodig. Dit willen we dekken uit de investering van het DRIS, die door de stadsregio wordt gefinancierd. Deze investering wordt dus gedekt door oud voor nieuw.

Wachtruimte buspassagiers station

De opzet was om de wachtruimte budgettair neutral te realiseren. Dat is niet mogelijk. In 2007 hebben we hier €150.000 voor nodig. Dit willen we eveneens dekken uit het DRIS. Deze investering wordt op deze wijze eveneens gedekt door oud voor nieuw.

Transferium Ressen

In de filebestrijding Waalbrug vormt de realisering van een transferium in Ressen een belangrijke maatregel. Als we voor september 2007 een tijdelijk transferium Ressen realiseren, dan krijgen we voor €2,1 miljoen subsidie van het Rijk. Deze subsidie is ook bedoeld voor exploitatie en gedeeltelijk voor het onderhoud. Toekomstige mobiliteitsvoorzieningen dekken we uit de extra opbrengsten van tariefmaatregelen. De investeringssubsidie bedraagt ruim €9 ton. Dit willen we gedeeltelijk dekken uit het bestaande krediet BBKAN St. Annastraat en gedeeltelijk uit het krediet Hoogwaardig Openbaar Vervoer. Hiermee wordt deze nieuwe claim gedekt middels oud voor nieuw.

Rondje Heijendaal

De infrastructuur op Heijendaal voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Een ontwerp is gemaakt waarin het openbaar vervoer beter doorstroomt, de veiligheid verbetert voor vooral fietsers en voetgangers en nieuwe voorzieningen worden ontsloten. Totale kosten zijn €8,3 miljoen, subsidie en bijdragen in totaal €6,8 miljoen. Blijft €1,5 miljoen over, wat we willen dekken met het wegvallen van de investering Hoogwaardig Openbaar Vervoer. Rondje Heijendaal is onderdeel van de HOV-lijn Waalsprong-Heijendaal.

Uitvoering 10 puntenplan file Waalbrug

Naast het transferium Ressen willen we met aanpassingen aan de OV-infrastructuur het file probleem aanpakken. Dit bevat ook de doorstroming van het OV op de Griftdijk. De investeringskosten ra-

men we op € 450.000 verspreid over twee jaren.

Selectief toegangssysteem

Het systeem voor stadsafsluiting is afgeschreven, het systeem is gedateerd, onderhoudscontracten verlopen en leveranciers zijn niet langer bereid tot ondersteunen. De gemeente loopt een aanzienlijk risico, wanneer de binnenstadafsluiting uitvalt. Totale kosten € 1,2 miljoen waarvan € 280.000 uit de restantkredieten voor parkeren zijn gedekt.

Investerings Groenfonds

De investeringen uit het groenfonds zijn door uw Raad in maart toegevoegd aan het investeringsplan. Hiervoor hebben we exploitatiegeld omgezet in kapitaallasten. Het gaat om de investeringen Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) Groesbeek, Millingen, Ubbergen, Park Lingezege en Herinrichting Valkhofpark met een totaalbedrag van € 2 miljoen.

3.4 Ontwikkeling reserves

Onze totale reservepositie belooft eind 2006 ruim € 200 miljoen. Dat bedrag wordt grofweg gevormd door de saldireserve (€60 miljoen), de bestemmingsreserve NUON (60 miljoen) de ABR van het Ontwikkelingsbedrijf (€ 26 miljoen), de reserve Stadsbrug (€ 18 miljoen) en een tiental kleinere reserves (samen € 40 miljoen). In de Rekening 2006 hebben we laten zien hoe die reservepositie tot stand is gekomen.

Hiervoor hebben we al het voorstel geformuleerd om uit de ABR Ontwikkelingsbedrijf € 11 miljoen in te zetten voor de plan-exploitatie Waalsprong. Bij de investeringen hebben we voorgesteld € 22 miljoen

uit de Reserve Strategische Investerings en uit de saldireserve in te zetten ter vervanging van investeringsbijdragen voor Koers West uit het investeringsplan. Samen met de geraamde onttrekkingen en toevoegingen uit de Stadsbegroting 2007-2010, doorgetrokken naar 2011, verwachten wij een ontwikkeling van onze totale reservepositie naar een bedrag van ruim € 140 miljoen in 2011. Dat mag volgens ons betiteld worden als een solide reservepositie.

Kijken we daarbinnen naar de ontwikkeling van de saldireserve, zien we het volgende beeld:

Saldireserve	2007	2008	2009	2010	2011
stand 1-1	60.701	38.137	30.588	30.230	27.094
budgetoverheveling	-5.758				
Perspectiefnota 2007	-19.700				
Rekening 2006: amendement WMO	-180				
bij rente	4.104	1.696	2.132	1.864	1.742
onttrekking minimabeleid 2006	-350				
oplossing VE/MOP III	-1.290				
huis voor de topsport (verkopen 2006)			-1.500		
reservering verlies opbrengst Novio		-3.000			
fiets (=1/3 van Novio-opbrengst)		-3.000			
wegen (=1/3 van Novio-opbrengst)		-3.000			
Koers West	0	0	-1.000	-5.000	-6.000
Formulierenbrigade	234	-245	10		
Verkoop panden 2007	376				
stand 31-12	38.137	30.588	30.230	27.094	22.836

Daarbij zijn nog enkele opmerkingen te maken:

- de stand van de saldireserve sluit aan op de prognose die we in de rekening 2006 hebben gegeven: de eerste drie bedragen in de kolom 2007 tellen op tot de € 35,2 miljoen die in de rekening 2006 staan.
- de rentetoevoeging hebben we in vergelijking met de Stadsbegroting 2007-2010 aangepast, op basis van de actuele stand van de reserves. In 2007 geeft dat een meeropbrengst te zien van ruim € 2 miljoen, die in de jaren daarna weer teniet gedaan wordt door lagere opbrengsten. In 2011 bedraagt de rentetoevoeging € 1,7 miljoen, terwijl

we ook in dat jaar nog € 2,2 miljoen aan renteopbrengsten onttrekken als dekking voor de begroting.

- we hebben in deze opstelling rekening gehouden met eerdere afspraken over de inzet van Novio-opbrengsten voor fiets en wegen en de opbrengsten uit de verkoop van panden voor het Huis voor de Topsport. Besluitvorming daarover van uw Raad vragen wij te zijner tijd via afzonderlijke raadsvoorstellen. We hebben ook al rekening gehouden met de besluitvorming over de oplossing van het MOP-III-probleem met de Volwasseneneducatiegelden.
- voor Koers West hebben we rekening gehouden met een bijdrage van

€ 10 miljoen uit de Reserve Strategische Investing naast de hier opgenomen € 12 miljoen uit de saldireserve. Daarbij zijn we er van uit gegaan dat we, overeenkomstig het door uw Raad vastgestelde beleid, ook in 2007 niet-bestede kapitaallasten afstorten in de Reserve Strategische Investerings.

- in dit overzicht hebben we nog geen rekening gehouden met een mogelijk negatief rekeningsresultaat 2007. De Voorjaarsnota laat wel een negatief resultaat zien maar we zoeken de oplossing daarvan om te beginnen in het lopende jaar 2007.

Uw Raad heeft bij de Nota reserves en Voorzieningen als ondergrens voor de saldireserve een bedrag van € 120 per inwoner vastgesteld en als bovengrens € 180 per inwoner. Op basis van de verwachte inwonersaantallen betekent dit dat de saldireserve in 2007 tussen de € 19 miljoen en de € 29 miljoen moet zitten en in 2011 tussen de € 21 miljoen en de € 31 miljoen. De stand van de saldireserve rechtvaardigt de voorgestelde onttrekkin-

gen. Met de hier geraamde ontwikkeling blijft de saldireserve binnen de gestelde bandbreedte om de belangrijkste functie - buffer tegen tegenvallende rekeningresultaten - te kunnen vervullen.

In de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen, die uw Raad op 24 januari 2007 vaststelde, is afgesproken dat we een top-10 van belangrijkste risico's zouden presenteren, als basis voor een prognose van het benodigde weerstandsvermogen.

In de bijlage presenteren wij een eerste versie van die top-10, gebaseerd op een organisatiebrede inventarisatie van risico's. Dat is een eerste stap naar een uitgekristalliseerd risicoprofiel en naar een actief risicomanagement.

De top-10 geeft een eerste indicatie van het benodigde weerstandsvermogen, dat in dezelfde orde van grootte ligt als de eerder door uw Raad vastgestelde grenzen. Tot het risico-instrument voldoende is verfijnd en aangescherpt, rekenen we met de door uw Raad gestelde grenzen.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht financiële maatregelen

Onvermijdelijke uitzettingen	2008	2009	2010	2011
programma Veiligheid				
verlenging pilot veiligheidsbureau	20			
versterking GHOR	77	77	77	77
FLO brandweer	1.811	1.114	916	776
Werktijdenbesluit brandweer	490	490	490	490
programma Zorg en Welzijn				
Ophalen dode en gewonde dieren	20	20	20	20
programma Cultuur				
LUX i.v.m. kapel	120	120	120	120
Totaal onvermijdelijke uitzettingen				
	2.538	1.821	1.623	1.483

Budgetverschuivingen	2008	2009	2010	2011
programma Ruimte & Bouwen				
Archeologie				135
ruimtelijke analyses stadsgebieden/wijken	100	100	100	100
handhaving bestemmingsplannen e.d.			75	75
informatie in het kader van vrijstellingen	75	75		
vermindering budget voor wijkvisies	-175	-175	-175	-310
Niet begrote planschadeposten	50	50	50	50
planschadeposten afwentelen op bouwplannen	-50	-50	-50	-50
programma Sport				
Aanjaagfunctie topsportmanager	70			
Exploitatie zwembad Goffert	40			
voorbereiding paralympische ploegen	90			
frictiebudget Triavium	-200			
programma Groen & Recreatie				
Ooijpoort	-500		450	
Totaal budgetverschuivingen				
	-500	0	450	0

Begrotingscorrecties en aanpassingen	2008	2009	2010	2011
programma Ruimte & Bouwen				
Indexering inkomstenraming bouwvergunning	-165	-165	-165	-165
programma Grondbeleid				
bijdrage planexploitatie Waalsprong via ABR	-1.518	-1.518	-1.518	-1.518
programma Werk & Inkomen				
Lager uitkeringsbestand	-500	-500	-500	-500
Lagere voorziening dubieuze debiteuren	-50	-50	-50	-50
programma Zorg & Welzijn				
Lagere besteding WVG	-340	-840	-840	-840
programma Onderwijs				

correctie VE vanaf 2010			-265	-265
programma Middelen				
Indexering inkomstenraming diverse heffingen	-175	-175	-175	-175
Stelposten DIW (diverse programma's)	133	485	485	485
programma Wonen				
correctie wonen begroting 2010 e.v.			580	580
programma Facilitaire diensten				
BTW onderhoud sport- en wijkcentra	269	269	269	269
exploitatie kamerverhuurpanden			20	
noodlokale Waalsprong	165	165	165	165
verkeerde onttrekking stelpost Waalsprong	298	298	298	298
onttrekking ABR woningbedrijf	185	185	185	185
wegvallen reserve woningbedrijf	552	552	552	552
exploitatie voorzieningenhart Willemskwartier		-600	-600	-36
vervallen overhead woningbedrijf	-110	-110	-110	-110
programma Mobiliteit				
Indexering inkomstenraming parkeren	-295	-295	-295	-295
Totaal begrotingscorrecties en aanpassingen				
	-1.551	-2.299	-1.964	-1.420

Taakafstoting	2008	2009	2010	2011
programma Burger & Bestuur				
0,5 projectleider integriteit schrappen	-40	-40	-40	-40
programma Veiligheid				
hoogwerker BRW	-240	-240	-240	-240
programma Ruimte & Bouwen				
leges postzegelplannen	-50	-50	-50	-50
communicatiebudget	-30	-30	-30	-30
budget beleid+promotie	-45	-45	-45	-45
programma Openbare ruimte				
DVO DAR, vergoeding 't Goed	-180	-180	-180	-180
programma Zorg & Welzijn				
Awbz, subsidieregeling	-100	-100	-100	-100
programma Jeugd				
schoolmaatschappelijke hulp verhalen op regio	-150	-150	-150	-150
programma Economie				
verhoging toeristenbelasting	-20	-20	-20	-20
centrummanagement	-20	-20	-20	-20
activiteitenbudget sociaal economisch beleidsplan	-10	-10	-10	-10
ondernemersfonds	-50			
rendabel maken subsidieaanvragen	-30	-30	-30	-30
productgroep Personeel & Organisatie				
AGO -budget OO	-90	-90	-90	-90
programma Middelen				
MARN deelvervreemding	-100	-100	-100	-100
programma Wonen				
communicatiebudget	-10	-10	-10	-10

campagne kamerhuur	-15	-15	-15	-15
programma Facilitaire diensten				
prijzen restaurant aanpassen	-190	-190	-190	-190
programma Mobiliteit				
regiorail KAN	-50	-50	-50	-50
management begrotingsbijdrage	-8	-8	-8	-8
mobiliteitsexperimenten	-13	-13	-13	-13
diverse subsidies	-3	-3	-3	-3
programma Milieu				
niet meer bovenwettelijk handhaven	-70	-70	-70	-70
Totaal taakafstoting				
	-1.514	-1.464	-1.464	-1.464

Bezuinigingsverliezen	2008	2009	2010	2011
programma Cultuur				
minder bezuiniging cultuursector	189	689	489	489
programma Mobiliteit				
bezuiniging parkeerbedrijf (6-19)	260	160	60	60
Totaal bezuinigingsverliezen				
	449	849	549	549

Aanvullende bezuinigingen	2008	2009	2010	2011
programma Veiligheid				
budget kwaliteitszorg handhaving	-125	-125	-125	-125
regionalisering brandweer			-75	-125
programma Ruimte & Bouwen				
toets beeldkwaliteit	-20	-30	-40	-60
programma Wijken				
verlaging kosten wijkbezoeken	-135	-135	-135	-135
productgroep Personeel & Organisatie				
budget AGO	-400	-400	-400	-400
programma Middelen				
geen indexering subsidies	-250	-250	-250	-250
herijking waalsprongvoorzieningen	pm	pm	pm	pm
samenwerking vergunningen en handhaving	-100	-200	-200	-200
programma Facilitaire diensten				
vermindering onderzoeksbudgetten	-80	-80	-80	-80
Totaal aanvullende bezuinigingen				
	-1.110	-1.220	-1.305	-1.375

Nieuw beleid	2008	2009	2010	2011
programma Burger & Bestuur				
live uitzending politieke avond	37	37	37	37
Nijmegen Klantencontactcentrum	145	435	495	225
Externe rekenkamer	25	25	25	25

programma Veiligheid				
centrale beoordeling Bibobformulieren	35	35	35	35
programma Communicatie & Representatie				
Externe oriëntatie, stadspromotie	50	100	100	100
programma Sport				
Verenigingsondersteuning, duale leerkrachten		200	200	200
programma Openbare ruimte				
Onderhoud bestaande stad	200	200	200	200
programma Maatschappelijke opvang				
Thuisloze jongeren, JGZ	50	150	150	150
programma Zorg & Welzijn				
hobbywerkplaatsen structureel tekort	40	40	40	40
programma Jeugd				
Onderhoudsbudget Peuterspeelzaalwerk.		100	100	100
Jongeren	150	200	200	200
programma Integratie & Emancipatie				
Integratie (Antillianen, tegengaan segregatie)	200	200	200	200
programma Economie				
acquireren van bedrijven	30	30	30	30
programma Cultuur				
exploitatie Museum Het Valkhof			145	145
cultuurbezuiniging c.a., ruimte programmering	250	250	250	250
programma Middelen				
koppelen basisregistraties; regels op internet	75			
programma Wonen				
Omgevingsvergunning	250	200	100	100
programma Facilitaire diensten				
duurzaam inkopen (0,5 fte)	30	30	30	30
programma Mobiliteit				
reserveren kapitaallasten investeringen mobiliteit			500	1.000
programma Milieu				
Intensiveren klimaatbeleid	100	200	300	300
Totaal nieuw beleid				
	1.667	2.432	3.137	3.367

Bijlage 2: Overzicht per programma

programma Burger & Bestuur	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
0,5 projectleider integriteit schrappen	-40	-40	-40	-40
programma Burger & Bestuur	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
live uitzending politieke avond	37	37	37	37
Nijmegen Klantencontactcentrum	145	435	495	225
Externe rekenkamer	25	25	25	25

programma Veiligheid	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
verlenging pilot veiligheidsbureau	20			
versterking GHOR	77	77	77	77
FLO brandweer	1.811	1.114	916	776
Werktijdenbesluit brandweer	490	490	490	490
Taakafstoting				
hoogwerker BRW	-240	-240	-240	-240
Aanvullende bezuinigingen				
budget kwaliteitszorg handhaving	-125	-125	-125	-125
regionalisering brandweer			-75	-125
Nieuw beleid				
centrale beoordeling Bibobformulieren	35	35	35	35

programma Communicatie & Representatie	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Externe oriëntatie, stadspromotie	50	100	100	100

programma Ruimte & Bouwen	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Archeologie				135
ruimtelijke analyses stadsgebieden/wijken	100	100	100	100
handhaving bestemmingsplannen e.d.			75	75
informatie in het kader van vrijstellingen	75	75		
vermindering budget voor wijkvisies	-175	-175	-175	-310
Niet begrote planschadekosten	50	50	50	50
planschadekosten afwentelen op bouwplannen	-50	-50	-50	-50
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming bouwvergunning	-165	-165	-165	-165
Taakafstoting				
leges postzegelplannen	-50	-50	-50	-50
communicatiebudget	-30	-30	-30	-30
budget beleid+promotie	-45	-45	-45	-45
Aanvullende bezuinigingen				
toets beeldkwaliteit	-20	-30	-40	-60

programma Grondbeleid	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
bijdrage planexploitatie Waalsprong via ABR	-1.518	-1.518	-1.518	-1.518

programma Werk & Inkomen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Lager uitkeringsbestand	-500	-500	-500	-500
Lagere voorziening dubieuze debiteuren	-50	-50	-50	-50

programma Sport	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Aanjaagfunctie topsportmanager	70			
Exploitatie zwembad Goffert	40			
voorbereiding paralympische ploegen	90			
frictiebudget Triavium	-200			
Nieuw beleid				
Verenigingsondersteuning, duale leerkrachten		200	200	200

programma Wijken	2008	2009	2010	2011
Aanvullende bezuinigingen				
verlaging kosten wijkbezoeken	-135	-135	-135	-135

programma Openbare ruimte	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
DVO DAR, vergoeding 't Goed	-180	-180	-180	-180
Nieuw beleid				
Onderhoud bestaande stad	200	200	200	200

programma Maatschappelijke opvang	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Thuisloze jongeren, JGZ	50	150	150	150

programma Zorg en Welzijn	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
Ophalen dode en gewonde dieren	20	20	20	20
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Lagere besteding WVG	-340	-840	-840	-840
Taakafstoting				
Awbz, subsidieregeling	-100	-100	-100	-100
Nieuw beleid				
hobbywerkplaatsen structureel tekort	40	40	40	40

programma Jeugd	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
schoolmaatschappelijke hulp verhalen op regio	-150	-150	-150	-150
Nieuw beleid				
Onderhoudsbudget Peuterspeelzaalwerk.		100	100	100
Jongeren	150	200	200	200

programma Integratie & Emancipatie	2008	2009	2010	2011
Nieuw beleid				
Integratie (Antillianen, tegengaan segregatie)	200	200	200	200

programma Economie	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
verhoging toeristenbelasting	-20	-20	-20	-20
centrummanagement	-20	-20	-20	-20
activiteitenbudget sociaal economisch beleidsplan	-10	-10	-10	-10
ondernemersfonds	-50			
rendabel maken subsidieaanvragen	-30	-30	-30	-30
Nieuw beleid				
acquireren van bedrijven	30	30	30	30

programma Onderwijs	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
correctie VE vanaf 2010			-265	-265

programma Cultuur	2008	2009	2010	2011
Onvermijdelijke uitzettingen				
LUX i.v.m. kapel	120	120	120	120
Bezuinigingsverliezen				
minder bezuiniging cultuursector	189	689	489	489
Nieuw beleid				
exploitatie Museum Het Valkhof			145	145
cultuurbezuiniging c.a., ruimte programmering	250	250	250	250

productgroep Personeel & Organisatie	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
AGO -budget OO	-90	-90	-90	-90
Aanvullende bezuinigingen				
budget AGO	-400	-400	-400	-400

programma Middelen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming diverse heffingen	-175	-175	-175	-175
Stelposten DIW (diverse programma's)	133	485	485	485
Taakafstoting				
MARN deelvervreemding	-100	-100	-100	-100
Aanvullende bezuinigingen				
geen indexering subsidies	-250	-250	-250	-250
herijking waalsprongvoorzieningen	pm	pm	pm	pm
samenwerking vergunningen en handhaving	-100	-200	-200	-200
Nieuw beleid				
koppelen basisregistraties; regels op internet	75			

programma Wonen	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
correctie wonen begroting 2010 e.v.			580	580
Taakafstoting				
communicatiebudget	-10	-10	-10	-10
campagne kamerhuur	-15	-15	-15	-15
Nieuw beleid				
Omgevingsvergunning	250	200	100	100

programma Facilitaire diensten	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
BTW onderhoud sport- en wijkcentra	269	269	269	269
exploitatie kamerverhuurpanden			20	
noodlokalen Waalsprong	165	165	165	165
verkeerde onttrekking stelpost Waalsprong	298	298	298	298
onttrekking ABR woningbedrijf	185	185	185	185
wegvallen reserve woningbedrijf	552	552	552	552
exploitatie voorzieningenhart Willemskwartier		-600	-600	-36
vervallen overhead woningbedrijf	-110	-110	-110	-110
Taakafstoting				
prijzen restaurant aanpassen	-190	-190	-190	-190
Aanvullende bezuinigingen				
vermindering onderzoeksbudgetten	-80	-80	-80	-80
Nieuw beleid				
duurzaam inkopen (0,5 fte)	30	30	30	30

programma Mobiliteit	2008	2009	2010	2011
Begrotingscorrecties en aanpassingen				
Indexering inkomstenraming parkeren	-295	-295	-295	-295
Taakafstoting				
regiorail KAN	-50	-50	-50	-50
management begrotingsbijdrage	-8	-8	-8	-8
mobiliteitsexperimenten	-13	-13	-13	-13
diverse subsidies	-3	-3	-3	-3
Bezuinigingsverliezen				
bezuiniging parkeerbedrijf (6-19)	260	160	60	60
Nieuw beleid				
reserveren kapitaallasten investeringen mobiliteit			500	1.000

programma Milieu	2008	2009	2010	2011
Taakafstoting				
niet meer bovenwettelijk handhaven	-70	-70	-70	-70
Nieuw beleid				
Intensiveren klimaatbeleid	100	200	300	300

programma Groen & Recreatie	2008	2009	2010	2011
Budgetverschuivingen				
Ooijpoort	-500		450	

Bijlage 3: Risicomanagement en weerstandsvermogen

Bij behandeling van de nota Reserves en voorzieningen op 11 oktober 2006 heeft uw raad besloten ons College te vragen in de Perspectiefnota 2008 een actueel en realistisch risico-profiel op te nemen, in relatie tot het vermogen deze risico's op te vangen.

Als eerste stap in dat proces hebben wij een nota Risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld, waarin de beleidsmatige kaders zijn vastgelegd. In deze nota, die uw raad op 24 januari 2007 heeft vastgesteld, is vastgelegd dat wij een 'top-10' van de belangrijkste risico's presenteren. De overige risico's zullen samen met de top-10 worden meegewogen in het weerstandsvermogen.

Wij hebben de afgelopen tijd gemeentebreed de risico's geïnventariseerd. Dit traject stond naast presentatie van de top-10 ook voor een belangrijk deel in het teken van bewustwording in de organisatie. Zoals wij al hebben aangekondigd in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen beschouwen wij de resultaten van deze inventarisatie als een eerste belangrijke stap. Er is nog geen sprake van een volledig uitgekristalliseerd risicoprofiel, maar wel van een goede basis waarop we de komende tijd verder kunnen bouwen. Wij zullen in de komende tijd de systematiek verder ontwikkelen, en bij de najaarsnota zullen wij uw raad informeren over de wijze waarop wij de weg naar actief risicomanagement verder voortzetten.

Onderscheid in de presentatie

Bij de presentatie onderscheiden we de risico's van het Ontwikkelingsbedrijf van de rest van de gemeentelijke risico's. Dat doen we om ze te kunnen confronteren met de daarvoor bestemde onderdelen van het weerstandsvermogen, voor het Ontwikkelingsbedrijf is dat de ABR, voor de overige risico's is dat de saldireserve.

Risico's

De risico-inventarisatie heeft 155 geïdentificeerde risico's opgeleverd, de "top-10" van belangrijkste risico's (exclusief Ontwikkelingsbedrijf) wordt gevormd door:

- risico's met een grote financiële gevolgen
- waarvoor de kans (redelijk) hoge kans is dat het risico zich ook daadwerkelijk manifesteert
- waarvoor de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed dan wel de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico	Maximaal financieel gevolg x €1 milj.	Kans	Beheersings maatregelen
Onvoorziene aanpassing van de accresontwikkeling / uitkeringsfactor (normeringsystematiek) door het Rijk, waardoor de algemene uitkering Gemeentefonds afwijkt van de raming wat leidt tot financieel tekort of overschot	12,5	90%	Geen; het betreft autonome rijksmaatregelen, mede als gevolg van macro-economische ontwikkelingen
Bij de invoering van de Wmo is de vergoeding van het Rijk voor de uitvoeringskosten lager dan de verwachte werkelijke uitgaven, wat leidt tot een financieel nadeel voor de gemeente.	3,75	50%	Geen; oorzaak ligt extern
De rente stijgt boven het in de meerjarenbegroting opgenomen rentepercentage wat leidt tot hogere rentekosten bij herfinanciering dan waarmee in de begroting rekening is gehouden	5,0	30%	Geen; oorzaak ligt extern
Het aantal nieuwe woningen, dat voor het jaar 2010 moet worden gebouwd, wordt niet gerealiseerd wat leidt tot lagere inkomsten voor de gemeente (GSB, Gemeentefonds, bouwleges, OZB, versnellingsbijdrage).	3,0	50%	Geen; oorzaak ligt extern

Inrichtingselementen van de openbare ruimte (bomen, asfalt, riolen, verkeersvoorzieningen, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties) moeten door het achterwege blijven van beheersmaatregelen (cyclisch onderhoud) eerder worden vervangen dan op grond van de genormeerde normale levensduur mag worden verwacht wat leidt tot structureel hogere uitgaven voor de gemeente.	1,5	90%	Als mogelijke beheersmaatregel kan gedacht worden aan het invoeren, respectievelijk intensiveren van cyclisch onderhoud
Het wegvallen van GSO-middelen in relatie tot het niet tijdig kunnen afbouwen van de activiteiten m.b.t. de daklozenopvang (met name op basis van gewijzigde verdelingsvoorstellen van de Provincie), wat leidt tot financieel nadeel voor de gemeente.	2,0	50%	Geen; oorzaak ligt extern
De afgifte van bouwvergunningen, of de hoogte van de bouwsommen loopt terug, wat leidt tot een financiële tegenvaller voor de gemeente omdat de legesopbrengsten lager zijn dan begroot.	2,0	50%	Geen; oorzaak ligt extern
Het onvoldoende kunnen anticiperen op klantontwikkelingen (en de nieuwe zorgtaken van de Wmo), wat leidt tot overschrijding van via het Gemeentefonds verkregen bijdrage van het Rijk.	1,0	90%	Geen; oorzaak ligt extern
Er vindt, zonder melding vooraf, een grondsanering en/of grondverplaatsing plaats waarbij de wet- en regelgeving niet in acht is genomen wat leidt tot milieuvervuiling in de gemeente.	1,0	90%	
Schaderegeling bij onderwijshuisvesting, wat leidt tot het dragen van de kosten door de gemeente zelf. Voor calamiteiten is de gemeente verzekerd; voor vandalisme niet, omdat de premie onbetaalbaar is.	1,0	90%	
Het niet behalen en/of niet kunnen bijsturen van de taakstelling bij in- en uitstroom van klanten, wat leidt tot financieel nadeel voor de gemeente.	7,5	90%	Er is een reserve inkomensdeel ingesteld ter afdekking van het 10% risico, waardoor er netto geen risico voor de gemeente resteert

Weerstandsvermogen

Voor de registratie van risico's en de berekening van het benodigd weerstandsvermogen maken wij, overeenkomstig een aantal andere grote gemeenten, gebruik van het systeem NARIS. Dit systeem stelt ons in staat om met gebruikmaking van statistische analyses, waarbij van belang is dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen, een betere prognose van het benodigd weerstandsvermogen te maken.

Op basis daarvan is om met 90 % zekerheid de nu geïventariseerde risico's af te kunnen dekken een weerstandsvermogen nodig van € 31,6 miljoen. Als weerstandsvermogen hebben wij in de saldireserve een bedrag van € 35,2 beschikbaar. Hiermee komt de ratio voor weerstandsvermogen op 1,12, en zit daarmee in de categorie 'voldoende', en voldoet daarmee aan het streefniveau dat in de door uw raad vastgestelde nota risicomangement en weerstandsvermogen is vastgelegd.

Hierbij past wel heel nadrukkelijk de opmerking dat in het proces van risico-identificatie nog slechts sprake is van een eerste stap. In de komende tijd zullen wij verdere stappen zetten om het beeld te complementeren en te verfijnen.

Ontwikkelingsbedrijf

Hieronder zijn opgenomen de belangrijkste risico's voor het Ontwikkelingsbedrijf. Deze risico's komen overeen met het risicobedrag zoals opgenomen in de risicoparagraaf van de ABR van het Ontwikkelingsbedrijf in de Voortgangsrapportage Grote Projecten ten behoeve van de begroting 2008 (maart 2007).

Risico	Maximaal financieel gevolg x €1 milj.
Onvoorziene omstandigheden op het gebied van verwerving van gronden en ontdekking van zaken in de bodem wat leidt tot Verwervingsproblemen, vertraging in de uitvoering en extra kosten van de plan-	24,4

exploitatie Waalsprong	
Onvoorziene omstandigheden op het gebied van verwerving van gronden en ontdekking van zaken in de bodem wat leidt tot Verwervingsproblemen, vertraging in de uitvoering en extra kosten van de plan-exploitatie Koers West	5,7
Onvoorziene omstandigheden op het gebied van verwerving van gronden en ontdekking van zaken in de bodem wat leidt tot Verwervingsproblemen, vertraging in de uitvoering en extra kosten van de plan-exploitatie LIMOS	1,8
Onvoorziene omstandigheden op het gebied van verwerving van gronden en ontdekking van zaken in de bodem wat leidt tot Verwervingsproblemen, vertraging in de uitvoering en extra kosten van de plan-exploitatie Spoorzone / van Swaay-terrein.	1,6
Onvoorziene omstandigheden op het gebied van verwerving van gronden en ontdekking van zaken in de bodem wat leidt tot Verwervingsproblemen, vertraging in de uitvoering en extra kosten van de overige planexploitaties.	5,0

Het bijzondere karakter van de risico's ten aanzien van de ontwikkelingsprojecten en de daaraan verbonden planexploitaties vraagt om een specifieke risicoaanpak. Ook hier hebben wij een eerste stap gezet, voor Koers West zullen wij uw raad op korte termijn over de resultaten daarvan informeren. Daarna zullen wij ook voor de overige projecten een dergelijk traject inzetten. Consequentie is dat bij het hierboven geschetste risicobeeld van circa € 38,5 miljoen, nog nagenoeg geen rekening kon worden gehouden met statistische analyses, waarbij het uitgangspunt is dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Zoals gezegd zullen wij in de komende tijd verdere stappen zetten om het beeld te completeren. Dat is ook van belang voor de beoordeling van het weerstandsvermogen. De ABR bevat op dit moment € 33,9 miljoen, met de kanttekening dat er een aantal besluiten ligt waarmee claims worden gelegd op de ABR.

Bijlage 4: Themaoverzicht per productgroep

Prognr	Programma	Productgroep	Jeugd	Wmo	Duurzaamheid
9110	Burger & Bestuur	Dagelijks Bestuur			
9110	Burger & Bestuur	Raad			
9110	Burger & Bestuur	Bestuurlijke- juridische zaken			
9110	Burger & Bestuur	Burgerzaken			
9110	Burger & Bestuur	Burgerzaken bijzondere producten			
9110	Burger & Bestuur	Verkiezingen/ referenda			
9110	Burger & Bestuur	CRIB			
9120	Veiligheid	Vergunningverlening			
9120	Veiligheid	Openbare Orde & Veiligheid	X		
9120	Veiligheid	Handhaving			
9120	Veiligheid	Organisatie van de rampenbestrijding			
9120	Veiligheid	Uitv. prog. Integrale Veiligheid	X	X	
9120	Veiligheid	Proactie Preventie Preparatie BRW			
9120	Veiligheid	Repressie, Nazorg BRW			
9130	Communicatie & Representatie	Coördinatie evenementen beleid	X		X
9130	Communicatie & Representatie	Stedenbanden			X
9130	Communicatie & Representatie	Bestuurs en Concerncommunicatie			
9130	Communicatie & Representatie	Communicatie Dienstverlening			
9130	Communicatie & Representatie	Representatie			
9130	Communicatie & Representatie	(Inter)nationale samenwerking & public affairs			
9130	Communicatie & Representatie	Promotie			
9210	Ruimte & Bouwen	Planologie & Ruimtelijke ordening			X
9210	Ruimte & Bouwen	Ruimtelijke inrichting en vormgeving	X	X	X
9210	Ruimte & Bouwen	Cultuurhistorie			X
9210	Ruimte & Bouwen	Handhaving en inspectie Bouwen			X
9210	Ruimte & Bouwen	Vergunningverlening Bouwen			X
9220	Grondbeleid	Stedelijke ontwikkelingsprojecten		X	X
9220	Grondbeleid	Planexploitaties in ontwikkeling			X
9220	Grondbeleid	Waalsprong			X
9220	Grondbeleid	Woningbouw			X
9220	Grondbeleid	Bedrijvigheidsprojecten			X
9220	Grondbeleid	Bestuursondersteuning			
9220	Grondbeleid	Wet en regelgeving grondbeleid			X
9220	Grondbeleid	Risicobeheer			
9220	Grondbeleid	Planexploitaties Herstructurering			X
9220	Grondbeleid	Bijdrage gemeentelijk aandeel FIP			

Progrnr	Programma	Productgroep	Jeugd	Wmo	Duurzaamheid
9220	Grondbeleid	Beleids- en visie ontwikkelingen			X
9220	Grondbeleid	Stadscentrum			X
9220	Grondbeleid	Koers West			X
9220	Grondbeleid	Deelnemingen			
9220	Grondbeleid	Planexploitatie totaal			
9230	Werk & Inkomen	Werk	X	X	
9230	Werk & Inkomen	Inkomen			
9230	Werk & Inkomen	Armoedebestrijding		X	
9240	Sport	Verhogen sportdeelname	X	X	
9240	Sport	Verenigingsondersteuning op maat		X	
9240	Sport	(Multifunctionele) sportaccommodaties	X		
9240	Sport	Topsport			
9310	Wijken	Wijkaccommodaties	X	X	
9310	Wijken	Flexibele wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Dukenburg-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Lindholt-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Midden-Zuid-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Nieuw-West-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Oud-Oost-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Oud-West-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Stadscentrum-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Waalsprong-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Zuidrand-wijkaanpak	X	X	
9310	Wijken	Wijkposten		X	
9310	Wijken	Speelvoorzieningen	X	X	
9310	Wijken	Bewonersactiviteiten		X	
9320	Openbare ruimte	Toezicht openbare ruimte		X	
9320	Openbare ruimte	Inzameling huishoudelijk afval			X
9320	Openbare ruimte	Straatreiniging			
9320	Openbare ruimte	Beheer openbaar groen			X
9320	Openbare ruimte	Integraal beheer openbare ruimte		X	X
9320	Openbare ruimte	Openbare verlichting			X
9320	Openbare ruimte	Verkeersregelinstal.en -voorzien.			X
9320	Openbare ruimte	Wegen en kunstwerken			X
9320	Openbare ruimte	Afval			X
9330	Maatschappelijke opvang	Verslavingszorg	X	X	
9330	Maatschappelijke opvang	Dak- en thuislozen	X	X	
9330	Maatschappelijke opvang	Huiselijk geweld	X	X	
9330	Maatschappelijke opvang	Crisisopvang en begeleid wonen	X	X	
9330	Maatschappelijke opvang	Bemoeizorg en regie	X	X	
9410	Zorg & Welzijn	Samenlevingsopbouw	X	X	
9410	Zorg & Welzijn	Ondersteuning vrijwilligers & mantelzorgers	X	X	
9410	Zorg & Welzijn	Openbare gezondheidszorg	X	X	
9410	Zorg & Welzijn	Sociaal juridisch dienstverlening		X	
9410	Zorg & Welzijn	Algemene voorzieningen Wmo		X	
9410	Zorg & Welzijn	Individuele voorzieningen Wmo		X	

Progrnr	Programma	Productgroep	Jeugd	Wmo	Duurzaamheid
9420	Jeugd	Ontwikkelingsgericht jeugdbeleid	X		
9420	Jeugd	Risico- en probleemgericht jeugdbeleid	X	X	
9430	Integratie & Emancipatie	Inburgering			
9430	Integratie & Emancipatie	Participatie allochtonen	X	X	
9430	Integratie & Emancipatie	Diversiteit	X	X	
9430	Integratie & Emancipatie	Asielzoekers	X		
9510	Economie	Bedrijventerreinen			X
9510	Economie	Stimulering bedrijvigheid			X
9520	Onderwijs	Algemeen onderwijsbeleid en voorzieningen	X		
9520	Onderwijs	Onwikkelings- en risicogericht onderwijsbeleid	X	X	
9520	Onderwijs	Onderwijshuisvesting	X		
9530	Cultuur	Culturele infrastructuur		X	
9530	Cultuur	Ontwikkeling van de Kunsten			
9530	Cultuur	Cultuureducatie en amateurkunst	X	X	
9610	Middelen	MOP		X	X
9610	Middelen	Sturing Speerpunten			
9610	Middelen	Heffingen			
9610	Middelen	Stadscontrol			
9610	Middelen	Interim-management			
9610	Middelen	Personeel & Organisatie			
9610	Middelen	Concern inkomsten			
9610	Middelen	Concern verrekeningen			
9610	Middelen	Informatiebeleid			
9610	Middelen	Strategische Oriëntatie			
9610	Middelen	Begroten & verantwoorden			
9620	Wonen	Woningbouwbeleid		X	X
9620	Wonen	Wonen en zorg		X	
9620	Wonen	Woonruimteverdeling		X	
9620	Wonen	Kwaliteit particuliere voorraad			X
9620	Wonen	Wonen algemeen		X	
9630	Facilitaire diensten	Onderzoek en Statistiek			
9630	Facilitaire diensten	Servicebedrijf			X
9630	Facilitaire diensten	Borging Publiek Geheugen			
9630	Facilitaire diensten	Maatschappelijk vastgoed		X	X
9710	Mobiliteit	Openbaar vervoer		X	X
9710	Mobiliteit	Parkeren en regulering		X	X
9710	Mobiliteit	Verkeer			X
9720	Milieu	Bestuursondersteuning			
9720	Milieu	Milieu algemeen	X		X
9720	Milieu	Milieubeheer bedrijven MKB			X
9720	Milieu	Milieubeheer bedrijven industrie			X
9720	Milieu	Bodem			X
9720	Milieu	Geluid			X
9720	Milieu	Lucht			X
9720	Milieu	Duurzaamheid algemeen			X
9720	Milieu	Bodem			X
9720	Milieu	Energie			X

Progrnr	Programma	Productgroep	Jeugd	Wmo	Duurzaamheid
9730	Groen & Recreatie	Openluchtrecreatie	X	X	
9730	Groen & Recreatie	Groen, natuur en landschap			X
9730	Groen & Recreatie	Integraal waterbeheer			X
9730	Groen & Recreatie	Nagekomen baten en lasten			
9730	Groen & Recreatie	Woonmilieuverbetering			X

Colofon

Uitgave

Gemeente Nijmegen

Fotografie

W. Moore

Vormgeving omslag

OptimaForma, Nijmegen

Drukwerk omslag

Trioprint Nijmegen bv

augustus 2007